

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Bratislava dramaticky starne

Zroka na rok sa výrazne roztvárajú „nožnice“ medzi Bratislavským krajom a ostatnými krajinami, resp. oblasťami. Na každých tisíc obyvateľov regiónu Bratislavy pribudne každoročne približne 10 ďalších obyvateľov prisťahovaných z ostatných častí Slovenska. Aj samotná Bratislava je populačne väčšia ako hovoria oficiálne dáta, ale bombastické odhady o 700-tisícovej Bratislave treba brať, podľa vyjadrení demografa BRANISLAVA BLEHU, s veľkou rezervou.

Rastie aj vek Bratislavčanov. Seniori starší ako 65 rokov budú v hlavnom meste tvoriť takmer tretinu obyvateľov mesta, informuje Bratislavský kuriér BORIS VAŇO z INFOSTATu. Výskumného demografického centra. Najstaršie obyvateľstvo nájdeme v mestskej časti Lamač. Priemerný vek obyvateľstva tu v roku 2020 dosiahol hodnotu 44,3 roka. Naopak najmladší obyvatelia žijú v okrajových častiach hlavného mesta s intenzívnou novou výstavbou, do ktorej sa sťahujú hlavne mladé rodiny a rodiny s deťmi. Tu sa priemerný vek obyvateľstva pohybuje do 40 rokov.

Ako sa vyvíja demografická situácia v Bratislavskom kraji v porovnaní so zvyškom Slovenska? Sťahujú sa do okolia hlavného mesta Bratislavčania? Koľko rokov sa budú Bratislavčania dožívať o tri desaťročia? Prognozy a aktuálne dáta pre Bratislavský kuriér poskytli demografi Branislav Bleha a Boris Vaňo.

(pokračovanie na str. 12)

Svätý Otec František navštívi Slovensko 12. až 15. 9. 2021

(viac na str. 3, foto Peter Zimen)

V Bratislave obdarujú pápeža Františka

Bratislavská arcidiecéza a Farnosť sv. Martina sa rozhodli pápežovi Františkovi darovať výnimočné dielo. Ide o miniatúru bronzového súsošia Sv. Martin so žobrákom. Má výšku 48 centimetrov a šírku 36 centimetrov. Celková hmotnosť diela je 30 kilogramov. V súčasnosti je vystavená v Katedrále sv. Martina Bratislave.

Reprodukcia súsošia odkazuje na deň návštevy pápeža Františka v Bratislave. Reprodukcii súsošia zhotovil taliansky sochár a umelec Francesco Ciar-diello, ktorý pri výrobe

bronzového odliatku súsošia použil starodávnu odlievaciu techniku tzv. strateného vosku s následnou vonkajšou úpravou, ktorá na povrchu diela vytvára patinu odhaleného bronz. Ako informovala Tlačová kancelária konferencie biskupov Slovenska (TK KBS) na svojej webstránke, odliatok súsošia je položený na mramorovom bloku z jeruzalemskej skaly, ktorý vo svojej forme a geometrii evokuje gotickú architektúru lomeného oblúku charakteristickú pre Katedrálu sv. Martina.

(pokračovanie na str. 5)

Primátor kritizuje zvýšenie rýchlosti na obchvate

Na bratislavskej diaľnici D1 spustili koncom augusta moderné líniové riadenie dopravy. Nové premenlivé svetelné dopravné značky začali fungovať nad jazdnými pruhmi diaľnice v celej jej dĺžke na území hlavného mesta. Po obchvate bude možné v istom období jazdiť rýchlosťou až 130 km/h, a to v čase nižších dopravných intenzít a za priaznivých poveternostných podmienok. Počas dopravnej špičky treba počítať s výraznejším obmedzením rýchlosti. Zavedením systému sa má výrazne znížiť výskyt kolón a ich rozsah, zlepšiť plynulosť dopravy a zvýšiť bez-

pečnosť cestnej premávky.

Primátor Bratislavy Matúš Vallo si však myslí, že negatíva povolenia maximálnej rýchlosti 130 km/h vo vnútrómestskom priestore prevažujú nad možnými benefitmi. Obáva sa tiež možného obmedzenia a až vylúčenia bratislavskej MHD z diaľničného obchvatu. "Vyššia rýchlosť spôsobuje vyššiu hlukovú záťaž a emisie priamo v meste, v niektorých prípadoch len desiatky metrov od bytov a domov.

(pokračovanie na str. 9)

Práce na autobusovej stanici sú vo finále

Stavebné práce na novej autobusovej stanici v komplexe Nivy na ulici Mlynské nivy v Bratislave sú vo finále. Developer HB Reavis informuje, že doľaduje už len detaily, testuje osvetlenie, technológie a informačné systémy. Terminál bude letiskového typu s 36 nástupiskami, siedmimi výstupiskami a 86 stojiskami pre autobusy s bezbariérovým prístupom.

Na autobusovú stanicu sa po jej otvorení cestujúci dostanú nepretržite, 24 hodín denne sedem dní v týždni. Priestory stanice budú v podzemí, na prvom podzemnom podlaží. Cestujúci môžu priamo na tomto podlaží zísť aj do obchodov, drogerie či do prevádzok s rýchlym občerstvením.

"Využiť môžu úschovňu batožiny, informačné pulty, rodiny s deťmi aj miestnosti na prebalovanie a dojčenie. Chýbať nebude ani chill-out zóna s lavičkami, ktoré ponúknu až 80 miest na sedenie s možnosťou nabíjania telefónov, či bezplatnú wifi sieť v celom priestore stanice," informuje investor na webe komplexu Nivy. Na stanici bude deväť LCD TV panelov, veľká LED stena letiskového typu a niekoľko samoobslužných dotykových kioskov. Vďaka nim má mať verejnosť prehľad o príchode a odchode autobusov.

Na stanicu sa bude dať dostať pešo, bicyklom i autom. Pre vjazd autom do Nivy centra bude potrebné použiť hlavný kruhový objazd prístupný z ulice Mlynské nivy, ktorý vodičov nasmeruje na parkoviisko na druhom podzemnom podlaží. "Odtiaľ sa vyvezú ľudia výťahom na -1. podlažie priamo do priestorov autobusovej stanice alebo travelátorom," spresnil investor. Ak cestujúci prišli pešo, do Nivy centra môžu vojsť ktorýmkoľvek vstupom z Párikovej, z Mlynských nív či zo Svätoplukovej.

(pokračovanie na str. 9)

Bratislava spúšťa v Petržalke objektívnu zodpovednosť

Mesto Bratislava začalo pri kontrole parkovania s uplatňovaním inštitútu objektívnej zodpovednosti. Pilotné kontroly spustili od štvrtka (2. 9.) v Petržalke, kde budú vyškoľení zamestnanci skenovať parkujúce vozidlá. Kontroly budú zamerané na správnosť parkovania v celej mestskej časti.

Porušenie pravidiel cestnej premávky cez inštitút objektívnej zodpovednosti môže obec riešiť prostredníctvom vyškoľených ľudí, ktorými sú kontrolóri (oficiálne inšpektori verejného poriadku). Umožnila to májová zmena zákona o cestnej premávke.

"Po novom bude môcť mestská polícia aj poverení zamestnanci mesta

jednoducho vykonať fotodokumentáciu priestupku a systém automaticky odošle pokutu majiteľom áut poštou na email alebo domov bez potreby osádzať papuče," vysvetlilo hlavné mesto. Súčasný postup kontroly parkovania v Bratislave je podľa magistrátu časovo mimoriadne náročný a od osadenia "papuče", návratu hliadky na

miesto, odstránenie "papuče" a vypísanie pokutového bloku neumožňoval dostatočne efektívnu kontrolu priestupkov v bratislavských uliciach.

Objektívna zodpovednosť má podľa mesta zabezpečiť zrýchlený postup pri kontrole parkovania. "Bude tak možné s dostupnými kapacitami vykonávať kontroly častejšie. Pre tých, ktorí

pravidlá porušujú, bude ťažšie vyhnúť sa postihu, vďaka čomu budú napríklad parkovacie miesta postupne dostupnejšie pre tých, ktorí pravidlá dodržiavajú," vysvetlila bratislavská samospráva.

Priestupky, ktoré vie mesto dokázať a bude postihovať, sú parkovanie bez zaplatenia parkovného na miestach s plateným par-

kovným (rátajú sa sem aj rezidenčné zóny), státie na chodníku bez zachovania legislatívne stanovenej šírky na prechod, parkovanie na zelených plochách, zastavenie a státie na miestach vyhradených pre ťažko zdravotne postihnutých (ŤZP) bez preukazu ŤZP.

(pokračovanie na str. 9)

Udialo sa v meste

Park na Mudrochovej chcú zrevitalizovať

Park na Mudrochovej ulici spolu s príľahlým verejným priestorom pri Miestnom úrade na Kubačovej ulici v bratislavskej Rači má prejsť revitalizáciou. Okrem parku architekti navrhujú aj úpravu verejných priestorov v okolí obchodného domu po miestny úrad. Budúca revitalizácia týchto verejných priestorov má zlepšiť kvalitu parku, s čím súvisí obnova mobiliára, ako sú lavičky či osvetlenie, a zjednodušiť pohyb chodcov v priestore. Dominantným prvkom v parku ostáva Kozmická fontána od akademického sochára Tibora Kaveckého z roku 1973.

OLO spustil zber do Mestského bazára

Bratislavská mestská firma Odvoz a likvidácia odpadu (OLO) spustila zber nepotrebných, ale stále použiteľných vecí do Mestského bazára. Tie môže verejnosť prinášať do 2. októbra do centrálneho OLO na Ivanskej ceste v hlavnom meste každú stredu, v piatok a v sobotu. Zberné miesta však rozšíria aj do ostatných bratislavských mestských častí. Podujatie Mestský bazár sa bude následne konať 9. až 10. októbra v areáli komunálneho podniku na Bazovej 8. Vybierané financie budú vedené na transparentom účte.

Zmluvu na električku stále neuzavreli

Mesto Bratislava stále neuzatvorilo zmluvu na výstavbu predĺženia električkovej trate v mestskej časti Petržalka v úseku od Bosákovej po Janíkov dvor s vysúťaženým zhotoviteľom. Verejné obstarávanie je totiž ešte momentálne na kontrole na Úrade pre verejné obstarávanie. Kompletná stavba predĺženia električkovej trate by podľa doterajších vyjadrení magistrátu mala byť ukončená do konca roka 2023. Výstavba trate sa podľa júnového vyjadrenia primátora Bratislavy Matúša Valla začne v horšom prípade v januári či vo februári 2022.

Výstavba heliportu je vo finále

Výstavba heliportu v Univerzitnej nemocnici Bratislava v Ružinove je vo finálnom štádiu. Ľudia žijúci v okolí nemocnice sa báť zvýšeného hluku nemusia. V súčasnosti sa realizujú všetky potrebné procesy súvisiace s administratívnymi rozhodnutiami. Po uzavretí týchto procesov bude možné heliport uviesť do prevádzky. Limity prípustných hodnôt hluku z leteckej dopravy nie sú prekročené. Pandémia nového koronavírusu ovplyvnila najmä prípravnú fázu projektu, a to hlavne v súvislosti s administratívnymi činnosťami tretích strán, čo malo vplyv i na samotnú výstavbu.

V Petržalke nové multifunkčné ihrisko

Pri základnej škole na Lachovej ulici v bratislavskej Petržalke by malo vzniknúť tento rok nové multifunkčné ihrisko. Odhadovaná cena na jeho vybudovanie je takmer 90.000 eur, mestská časť má vo svojom rozpočte na vybudovanie športoviska vyčlenené financie. Samospráva zároveň spustila verejnú súťaž na zhotoviteľa. Cez dotáciu boli tento rok podporené kluby ako FC Petržalka (40.000 eur), Gymnastické centrum (32.000 eur), HK Petržalka 2010 (15.500 eur), BSC klub (19.300 eur), Klub modernej gymnastiky Danubia (17.600 eur) či MŠK Iskra Petržalka (16.300 eur).

O trestnom oznámení ešte nerozhodli

Otrestnom oznámení podanom v prípade bratislavských komunálnych poslancov Rastislava Tešoviča, Sone Svorenovej, Tomáša Korčeka, Radoslava Oleksáka, ktorých spája kauza podozrivých koronadotácií, ešte nebolo rozhodnuté. Potvrdil to nedávno prokurátor Krajskej prokuratúry Bratislava Patrik Hujsa s tým, že je to tak pre termín odstúpenia trestného oznámenia i čerpanie dovolenky príslušného vyšetrovateľa v auguste. Poslanci sa vzdali členstva v mestských poslaneckých kluboch a odišli aj z dozorných rád bratislavských mestských podnikov. Tešovič sa vzdal aj funkcie predsedu mestskej finančnej komisie.

Od septembra opäť bazén na ZŠ A. Dubčeka

Od 1. septembra je v prevádzke opäť krytý bazén v Základnej škole (ZŠ) Alexandra Dubčeka na bratislavských Dlhých dieloch. Otváracie hodiny sa nemenia a ostávajú denne od 6.00 h do 22.00 h s tým, že počas pracovných dní školského roka bude v čase 8.00 h – 14.00 h plaváreň vyhradená pre školy, spresňuje mestská časť Bratislava-Karlova Ves na webe. Mestská časť ako prevádzkovateľ tiež plánuje od septembra zaviesť permanentky, počas jesene chce takisto spustiť ďalšie aktivity, ako aquafitness a floatfit, v neskoršom období i paddleboardu a plávanie s bábätkami.

Nové Mesto žiada splniť požiadavky

Bratislavská mestská časť Nové Mesto požaduje písomnú garanciu splnenia svojich požiadaviek týkajúcich sa projektu Nového Istropolisu, ktorý má nahradiť chátrajúci Dom odborov na Trnavskom mýte. S developerom Immocap Group chce preto rokovať o podpísaní zmluvy. Na nedávnej tlačovej konferencii v súvislosti s požiadanim o vydanie búracieho povolenia o tom informoval starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. "Očakávame od investora už niekoľko mesiacov písomnú garanciu, v rámci ktorej sa zaviazá, že Istropolis bude nahradený," skonštatoval Kusý.

Bratislava plánuje nové cyklotrasy

Hlavné mesto plánuje v bratislavskej mestskej časti Karlova Ves vybudovať nové cyklotrasy i chodníky. Budovať ich chce v úseku nadchod Botanická – Svrčia ulica a na Nábřeží Ľubomíra Kadnára pri Karloveskom ramene od Mosta Lafranconi po klub Mark Twain. V prípade nadchodu Botanická – Svrčia ulica má ísť o zhruba 450 metrov dlhý úsek. Hlavné mesto chce vybudovať aj cyklotrasu a chodník aj na Nábřeží Ľubomíra Kadnára. Ide o približne 500 metrov dlhý úsek. Cestička pre chodcov a cyklistov bude od východnej časti (od Mosta Lafranconi) navrhnutá ako oddelená.

Už tretia nová atletická dráha

Vbratislavskej Petržalke pribudla v poradí tretia nová atletická dráha s tartanovým povrchom za viac ako 117.000 eur, tentoraz v areáli Základnej školy (ZŠ) Dudova. Pôvodný atletický ovál bol pre náročnú údržbu dlhodobo neudržiavaný a zarástol trávou. Práce trvali od júna do polovice augusta. Súčasťou je aj vybudovanie drenážneho a závlahového systému. Prvý bežecký ovál vznikol v areáli ZŠ Tupolevova. V júni 2018 pribudla v mestskej časti druhá tartanová dráha v areáli ZŠ Nobelovo námestie.

Pramene by mali byť prírodnou rezerváciou

Pramene Vydrice by mali byť prírodnou rezerváciou (PR). Ministerstvo životného prostredia (MŽP) SR začalo legislatívny proces k vyhláseniu nového chráneného územia. Návrh podal bratislavský magistrát vlni v decembri. Územie navrhovanej PR Pramene Vydrice je súčasťou Chránenej krajinskej oblasti (CHKO) Malé Karpaty a v súčasnosti v ňom platí druhý stupeň ochrany. Vyhlásením prírodnej rezervácie sa má zvýšiť ochrana územia, a to na štvrtý a piaty stupeň. Nariadenie má nadobudnúť účinnosť 1. októbra 2021.

Vrecový zber vo všetkých MČ

Vrecový zber triedeného odpadu z rodinných domov bude od septembra zavedený vo všetkých mestských častiach Bratislavy, v rámci tretej etapy sa zapája aj zvyšných sedem. Zároveň sa zvýši frekvencia odvozu odpadu. V deň odvozu odpadu môžu obyvatelia vykladať zaviazané vrecia aj vo vlastných modrých a žltých nádobách s objemom do 240 litrov. V prípade väčšej produkcie triedeného odpadu môžu obyvatelia požiadať o ďalšie vrecia na zákazníkovej linke OLO na telefónnom čísle 02/50 110 111.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník **Bratislavský kuriér** vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislavy - 74 lokalít. Vychádza v náklade 40 000 kusov. Najbližšie číslo vychádza 13. 10. 2021

Návšteva pápeža Františka: Z Bratislavy sa stane najstráženejšie mesto na svete

Už 12. septembra sa Bratislava na nasledujúce štyri dni zmení na jedno z najstráženejších miest na svete. Dôvodom bude návšteva pápeža Františka, ktorý v hlavnom meste pobudne štyri dni, aj keď sa na prvý dojem zdá, že iba jeden a pol... Na detaily návšte-

vy sme sa opýtali Tibora Hajdu, koordinátora prípravy návštevy Svätého Otca Františka pre Bratislavu a Šaštín.

Väčšina z nás má zrejme ešte v pamäti rok 2003, kedy do Bratislavy zavítal pápež Ján Pavol II., ktorý v Petržalke celebroidal

omšu, zúčastnili sa jej vtedy stovky tisíc veriacich. Na pamiatku tejto udalosti a veľkej osobnosti sv. Jána Pavla II. následne dostalo to miesto pomenovanie Námestie Jána Pavla II. Aj táto návšteva Pápeža Františka predstavuje historický okamih pre Slovensko a osobitne pre hlavné

mesto Bratislavu. Hoci ťažisko programu Apoštolskej cesty Svätého Otca Františka, ako sa nazývajú jeho zahraničné cesty, je sústredené popri Bratislave aj na iné miesta, prítomnosť takého vzácneho hosťa bude jasne rozoznateľná.

Budú mať Bratislavčania možnosť uvidieť pápeža Františka počas jeho pobytu v hlavnom meste? Aj keď len počas jeho presunov.

Tých príležitostí bude viac ale väčšina len v zmysle, že bude možné vidieť kolónu s vozidlom, v ktorom bude Svätý Otec. Jeho program v našom meste je zameraný na stretnutia, ktoré majú tematický charakter, z tohto dôvodu sa pri nich nepočíta s prítomnosťou verejnosti.

Bude sa pápež po Bratislave presúvať jeho charakteristickým vozidlom – papamobilom?

Podľa našich informácií sa v Bratislave Svätý Otec bude presúvať v osobnom aute, nie v tzv. Papamobile. Papamobil bude využitý v Prešove a v Košiciach a potom pri vyvrcholení programu pápežskej návštevy v Šaštíne-Strážach.

Rozumieme správne tomu, že pápež sa síce bude presúvať na viaceré miesta na Slovensku, ale ubytovaný bude po celý čas na jednom mieste, a teda v Bratislave?

Ubytovanie pre Svätého Otca Františka zabezpečuje počas celého jeho pobytu na Slovensku

Apoštolská Nunciatura. Je to vlastne veľvyslanectvo Svätej Stolice v Slovenskej republike, ktoré má sídlo tu v Bratislave, neďaleko Horského parku.

Kde by sa veriaci z Bratislavy mohli stretnúť so Svätým Otcom?

Srdečne všetkých pozývame do Národnej svätyně Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne, kde bude Svätý Otec sláviť svätú omšu na otvorenom priestranstve. Na 15. septembra každoročne putujeme na toto miesto, teraz to bude o to slávnostnejšie. V samotnej Bratislave nie je v programe podujatie, kde by mohlo Svätého Otca vidieť väčšie množstvo ľudí. Pri jeho návšteve v Katedrále sv. Martina v pondelok, 13. septembra dopoludnia bude však možnosť vidieť ho prichádzať a byť súčasťou jeho privítania a následne aj zažiť atmosféru podujatia vo vnútri chrámu prostredníctvom veľkoplošných obrazoviek na Rudnayovom námestí.

Pre aktuálne informácie vás pozývame sledovať stránku navstevapapeza.sk a profily na sociálnych sieťach (napríklad Tlačovej kancelárie KBS).

Veronika Trojanová
foto Peter Zimen

Program pápeža v Bratislave:

Nedeľa 12. septembra 2021

- 15:30 Prílet na medzinárodné letisko v Bratislave
- 15:30 Oficiálne prijatie na medzinárodnom letisku v Bratislave
- 16:30 Ekumenické stretnutie na Apoštolskej nunciature v Bratislave - **Príhovor Svätého Otca**
- 17:30 Súkromné stretnutie s členmi Spoločnosti Ježišovej na Apoštolskej nunciature v Bratislave

Pondelok 13. septembra 2021

- 09:15 Privítací ceremoniál v Prezidentskom paláci v Bratislave
- 09:30 Zdvorilostná návšteva u prezidentky republiky, v "Zlatom salóne" Prezidentského paláca v Bratislave
- 10:00 Stretnutie s predstaviteľmi štátu, občianskej spoločnosti a diplomatického zboru v záhrade Prezidentského paláca v Bratislave - **Príhovor Svätého Otca**
- 10:45 Stretnutie s biskupmi, kňazmi, zasvätenými osobami, seminaristami a katechétmi v Katedrále sv. Martina v Bratislave - **Príhovor Svätého Otca**
- 16:00 Súkromná návšteva centra "Betlehem" v Bratislave
- 16:45 Stretnutie so židovskou komunitou na Rybnom námestí v Bratislave - **Príhovor Svätého Otca**
- 18:00 Stretnutie s predsedom parlamentu na Apoštolskej nunciature v Bratislave
- 18:15 Stretnutie s predsedom vlády na Apoštolskej nunciature v Bratislave

Stručne o pápežovi Františkovi...

Súčasný pápež je vôbec prvý, ktorý pochádza z Ameriky. V súčasnosti 84-ročný argentínsky jezuita má vlastné meno Jorge Mario Bergoglio a od roku 1998 bol arcibiskupom v Buenos Aires. Napriek tomu, že je pre latinskoamerický kontinent bol už počas svojej 15-ročnej biskupskej služby významnou osobnosťou, po celý ten čas bežne cestoval metrom či autobusmi.

Narodeniny oslavuje 17. decembra, pričom v roku 1936 sa v hlavnom meste Argentíny narodil imigrantom z talianskeho Piemontu. Jeho otec Mário bol zamestnaný na železnici ako účtovník a matka Regina Sivoriová sa starala o domácnosť a výchovu piatich detí. Pre štúdium strednej školy si Jorge vybral odbor chemický technik, no po jeho ukončení si vybral cestu kňazstva a dňa 13. marca 2013 bol zvolený za 266. pápeža.

Juraj Droba: Nechceme ďalší lockdown

Očkovanie je najúčinnnejší spôsob, ako sa čo najrýchlejšie vrátiť do normálu, hovorí bratislavský župan **Juraj Droba**.

Písal sa marec 2020. Počet nakazených koronavírusom sa vtedy dal spočítať na prstoch jednej ruky. Hoci sa spočiatku zdalo, že pandémie Slovensko obíde, Juraj Droba sa ako prvý rozhodol celoplošne zatvoriť stredné školy. Rozhýbalo to vtedy celé Slovensko. Odvtedy prešiel viac ako rok a s predsedom Bratislavského samosprávneho kraja sa rozprávali o tom, prečo sa ľudia boja očkovania a ako odvrátiť ďalší lockdown.

Ak by ste sa mali znovu rozhodnúť, či zatvoríte kvôli pandémie školy, zmenili by ste rozhodnutie?

Určite nie. Nebyť tohto rozhodnutia, dosluhujúca vláda Petra Pellegriniho by zrejme ešte dlho váhala, či v krajine prijať nejaké opatrenia. Stratili by sme cenné dni, možno týždne. Naše rozhodnutie nasledovali ďalšie samosprávy a doslova sme prinútili vládu konať. V prvej vlne sme boli príkladom pre celý svet. Žiaľ, na jeseň a v zime sme už mali najhoršie čísla.

Dalo sa niečo urobiť inak?

Nesnažím sa hodnotiť iných. Vždy sa pýtam, čo

môžeme urobiť my. Samosprávy na celom Slovensku, teda župy, mestá a obce dokázali, že si vedú poradiť aj s takouto náročnou situáciou ako je pandémia. Ukázali sme, že vieme byť spoľahlivým partnerom štátu. Pomohli sme v testovaní obyvateľov a zohrali sme kľúčovú úlohu v očkovaní. Nevie si prestaviť, že by to všetko ostalo na pleciach štátu.

V marci tohto roku ste otvorili najväčšie očkovacie centrum na Slovensku na Národnom futbalovom štadióne. Ako vznikla táto myšlienka?

Štát je na takéto projekty príliš ďaleko od regiónov a malé obce na to zase nemajú kapacitu. Povedali sme si, že chceme urobiť naozaj špičkový projekt. Očkovacie centrum v Národnom futbalovom štadióne je absolútne bezkonkurenčné čo sa týka kvality, kapacity i vybavenia. Trúfam si povedať, že také malé Švajčiarsko na území Slovenska. Dostávame samé pozitívne ohlasy od obyvateľov, čo ma veľmi teší. Príprava bola mimoriadne náročná, ale som hrdý na župný tím, že sme túto odvážnu myšlienku dokázali dotiahnuť do realizácie.

Koľko ľudí ste zaočkovali?

Od marca do augusta sme vo veľkokapacitnom centre podali viac ako 260 ti-

síc vakcín. Dovolím si tvrdiť, že práve vďaka tomu má dnes Bratislavský kraj najvyššiu mieru zaočkovaných na celom Slovensku. A zásluhou toho sviati na COVID-19 semafore pre nás zelená.

Bratislavský kraj má síce najväčšiu mieru zaočkovania na Slovensku, ale aj tak množstvo ľudí stále váha. Prečo sa podľa Vás ľudia boja očkovania?

Úplne najčastejším dôvodom je, a myslí si to bezmála 60 percent obyvateľov kraja, že vakcíny boli vyvinuté príliš rýchlo.

A boli?

Vírusy podobné novému koronavírusu sa v iných častiach sveta objavili už v minulosti a majú podobné vlastnosti. Spomeňme napríklad vírus SARS-CoV-1, ktorý v rokoch 2002-2004 spôsobil epidémiu SARS vo východnej Ázii a Severnej Amerike. Alebo neskôr MERS na Strednom a Ďalekom Východe. Už vtedy sa vedci snažili vyvinúť liek proti týmto vírusom, a teda výskum pre vývoj vakcíny na koronavírusy nezačal až po vypuknutí pandémie COVID-19. Napríklad Oxfordské laboratóriá vyvinuli vakcínu proti ochoreniu MERS už v roku 2018. Okrem toho výrobcovia vakcín sa kvôli naliehavosti situácie snažili vývoj urýchliť tým, že fázy klinického testovania spustili súbežne.

Prehovárate ľudí, aby sa dali zaočkovať?

Osobne som zástancom očkovania. Je to najúčinnnejšia zbraň proti vírusu.

Nemám však ťažké srdce na tých, ktorí sa očkovať nechcú. Len ich budem naďalej presvedčať. Slušne.

Ktoré skupiny v kraji sú zaočkované najmenej?

Najmä mladí a zdraví ľudia. Majú pocit, že oni vakcínu nepotrebujú. Realita je ale iná. Stačí sa pozrieť na štatistiky hospitalizovaných. V nemocniciach s ochorením COVID-19 neležia len starší či chorí ľudia, ale aj mladí športovci. A nie málo. A aj zomierajú.

A čo školy? Ak sa zopakuje situácia spred roka, ste za ich zatvorenie?

Počas obdobia zatvorených škôl sa z dnešných stredoškôľakov obrazne povedané stala gaučová generácia, ktorá v podstate dvanásť mesiacov nechodila do školy. Deti sa síce učili online, ale dištančné vzdelávanie narazilo na svoje limity. Nie každému žiakovi vyučovanie vyhovovalo a nie každá škola

ho mohla pre svoje odborné vzdelávanie realizovať. Je to pre mladú generáciu istým spôsobom stratený rok. Nehovoriac o tom, že utrpeli aj sociálne kontakty. Našou spoločnou úlohou je, aby sa to už nezopakovalo a školy mohli ostať otvorené.

Čo si myslíte o očkovačej lotérii? Presvedčí aj odporcov?

Očkovacia lotéria nevytvára dostatočný tlak na nezaočkovaných dať sa zaočkovať. Naše čísla hovoria o tom, že presvedčí ani nie jedno percento nezaočkovaných.

Vidíte svetlo na konci tunela?

Áno. Je ním očkovanie. Je to najúčinnnejší spôsob, ako sa čo najrýchlejšie vrátiť do normálu. Pretože ďalší lockdown už nechceme. A ani si ho nemôžeme dovoliť.

(inz)

BRATISLAVSKÝ KRAJ

Čaká nás extrémne počasie aj na jeseň?

Toto leto sme v Bratislave zažili od júna do augusta päť výraznejších vln horúčav. Napriek studenému koncu augusta môžeme hovoriť najmä o mimoriadne teplom júni a júli. Tieto mesiace sa zaradili medzi tri najteplejšie júny a júly v Bratislave od roku 1951.

V septembri sa opäť na niekoľko dní vrátia letné teploty vzduchu. Dlhodobejšie prognózy predpokladajú teplé počasie aj počas návštevy pápeža Františka na Slovensku. O extrémnom počasí v lete 2021 aj o prognózach na najbližšie týždne nás informoval Jozef Pecho, meteorológ a klimatológ zo Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ).

Rekord v Bratislave padol už v júni!

Teplejšiemu počasiu sme tento rok v Bratislave tešili už od začiatku júna. Následne nás v polovici júna zasiahla prvá vlna horúčav, ktorá bola z pohľadu meteorológov extrémna. Mimoriadna bola najmä počtom tropických nocí. „Na bratislavskej Kolibe

bola prekonaná najdlhšia séria takýchto dní: v dňoch 19.-24. júna 2021 sa vyskytlo 6 dní za sebou, kedy nočná minimálna teplota vzduchu neklesla pod 20 °C,“ vysvetľuje Jozef Pecho.

Tretia vlna horúčav zas priniesla najvyššiu nameranú tohtoročnú teplotu vzduchu. Na stanici Bratislava – letisko namerali meteorológovia 37,3 °C.

Počet tropických dní v lete od roku 1992 významne rastie

Takmer celé leto bolo

v Bratislave mimoriadne teplé. A to predovšetkým vďaka prvým dvom extrémne teplým mesiacom. Najteplejším z nich bol júl. „Absolútne najteplejším mesiacom leta bol júl 2021 s priemernou teplotou 23,1 °C na Kolibe a 24,0 °C na letisku. Relatívne však bol najteplejší (v porovnaní s normálom) jún s odchýlkou +3,9 °C na Kolibu a +3,8 °C na letisku,“ spresňuje Pecho. Oba mesiace tak štatisticky zaradil medzi tri najteplejšie júny a júly v Bratislave od roku 1951.

Aj počet tropických dní

bol v Bratislave počas tohto leta nadnormálny. No v porovnaní s niektorými predošlými rokmi nijako extrémne vysoký. Meteorológ však znepokojivo dodáva, že ich celkový počet, od roku od roku 1992, najmä počas leta, významne rastie.

V septembri sa vrátia letné teploty vzduchu

Po premenlivom a chladnejšom konci augusta si Bratislavčania môžu znova v septembri užít príjemné a slnečné dni. V tomto čase ešte nehovoríme o „babom lete“. To zvyčajne prichá-

dza na prelome septembra a októbra. Okrem iného sa vyznačuje výrazne nižšími nočnými teplotami.

Niekoľkodňové slnečné a teplé počasie v prvej polovici septembra naši predkovia označovali ako neskoré leto, prípadne mariánske leto. Práve to nás čaká v nadchádzajúcich dňoch. Navyše prognózy hovoria o postupnom otepľovaní. „V najbližších dňoch sa bude postupne, ale celkom vytrvalo otepľovať. Je celkom možné, že v najbližšom období nás čaká veľmi stabilné a aj relatívne teplejšie počasie, kedy sa aj do Bratislavy vrátia letné teploty vzduchu,“ konštatuje meteorológ SHMÚ. Či to bude znamenať, že zaznamenáme aj nejaké teplotné extrémy, zatiaľ, presne povedať nevedel.

Teplé počasie sa môže udržať až do 20. septembra

Aké budú teploty počas nasledujúcich týždňov nie je podľa meteorológov jednoduché predpovedať. Meteorologická jeseň sa v posledných rokoch vy-

značuje veľkou dynamikou. Aj preto vedia ťažšie odhadnúť, čo nás v ďalšom období čaká.

Situáciu s počasím vedľa s istou pravdepodobnosťou priblížiť strednodobé prognózy. Tie na základe istých podmienok, s určitou pravdepodobnosťou, popisujú teplotný charakter až do polovice októbra. „Na základe týchto podkladov sa dá povedať, že nadnormálne teplé počasie sa v našom regióne s pomerne vysokou pravdepodobnosťou udrží až približne do 20. septembra 2021. V tomto období treba počítať aj s maximálnymi teplotami okolo alebo nad 25 °C. V poslednej septembrovej dekáde sa pravdepodobne mierne ochladí a teploty budú skôr v intervale normálnych hodnôt,“ informuje o prognózach Európskeho centra pre strednodobé predpovede.

Začiatok októbra by už mal byť citeľne chladnejší a pravdepodobne sa vyskytnú aj zrážky.

(foto TASR, Jana Pohanková)

Pápež František bude ubytovaný na bratislavskej Kalvárii

Svätý Otec František bude počas septembrovej (12.-15. 9.) návštevy Slovenska ubytovaný v priestoroch Apoštolskej nunciatúry na bratislavskej Kalvárii. Potvrdil to hovorca Konferencie biskupov Slovenska (KBS) Martin Kramara s tým, že pôjde o jednoduchú izbu.

Pápež podľa jeho slov nemal

osobitné požiadavky na zariadenie izby. „Okrem tej na jednoduchosť a skromnosť,“ povedal hovorca KBS.

Posledným pápežom, ktorý navštívil Slovensko, bol zosnulý Ján Pavol II. V septembri 2003 navštívil Trnavu, Banskú Bystricu a Rožňavu. Cestu ukončil 14. septembra 2003 omšou v bratislavskej

Petržalke. Aj on počas svojej poslednej cesty na Slovensku bol ubytovaný v priestoroch Apoštolskej nunciatúry v hlavnom meste. Emeritný pápež Benedikt XVI. Slovensko počas svojho pontifikátu nenavštívil.

(text a foto TASR, red)

V Bratislave obdarujú pápeža Františka

(Dokončenie zo str. 1)

Do mramorového podstavca boli podľa TK KBS vsadené bronzové písmeňá a číslice odkazujúce na pamätný **13. september 2021**, deň návštevy Svätého Otca v Bratislave.

Posolstvo svätého Martina, aktuálne a inšpiratívne aj dnes

„Príbeh svätého Martina je inšpirujúci a stále aktuálny aj v dnešnej dobe. Ako hovorí svätomartinská legenda, Martin zbadal na zemi ležiaceho žobráka, sklonil

sa k nemu, pozrel sa mu do očí a švihom svojho meča oddelil polovicu svojho pláštá, ktorú mu daroval,“ informoval Peter Slepčan, farár Farnosti Sv. Martina v Bratislave.

Dodáva, že v stvárnení príbehu sa odráža posolstvo Evanjelia, v ktorom Ježiš Kristus cíti s každým trpiacim a chudobným a toto posolstvo zdôrazňuje aj pápež František, keď hovorí, aby sme nekonali dobré skutky preto, aby ľudia chválili a obdivovali našu štedrosť, ale aby sme boli schopní zastaviť sa a

pozreli sa do tváre osoby, ktorá žiada o pomoc.

„Skutky lásky a dobročinnosti sv. Martina nasledujú spoločne aj veriaci Bratislavskej arcidiecézy, a to prostredníctvom každoročnej svätomartinskej finančnej zbierky s cieľom pomôcť ľuďom v núdzi a podporiť projekty mimo územia arcidiecézy,“ vysvetľuje myšlienku daru pre Svätého Otca Františka Peter Slepčan.

Vzácný originál vznikol v roku 1735

Originál monumentálneho

súsošia Svätý Martin so žobrákom zhotovil v roku 1735 rakúsky sochár Georg Raphael Donner ako ústrednú plastiku nového korunovačného oltára Dómu sv. Martina. V polovici 19. storočia bolo súsošie umiestnené v exteriéri a do vnútorných priestorov dómu bolo prinavrátené v decembri 1912.

Miniatúra poputuje po odovzdaní do Vatikánu

V súčasnosti je miniatúra súsošia stále vystavená v Katedrále sv. Martina v Bratislave. Po odovzdaní Svätému Otcovi bude dielo špeciálne zabalené a pripravené na bezpečnú prepravu do Vatikánu.

(bak, TKKBS.sk)

Foto: Štefan Komorný

Ivan Sokáč: „V priebehu dvoch rokov sa tvár odpadového hospodárstva v Bratislave výrazne zmení.“

Približne pred štyrmi mesiacmi nastala zmena na poste generálneho riaditeľa spoločnosti OLO a. s. (Odvoz a likvidácia odpadu). Na jej čelo sa posadil **Ivan Sokáč**, ktorý rezignovaného predchodcu nahradil po roku a pol.

A keďže sme aktuálne prešli na vrecový zber triedeného odpadu, čaká nás špeciálny zber domáceho bio odpadu a mnohé ďalšie odpadové zmeny, tak sme sa na tieto i ostatné projekty generálneho riaditeľa spýtali osobne.

Z akej sféry ste prišli do OLO?

Prišiel som z prostredia investičného holdingu, kde som mal na starosti zlepšovanie výkonnosti portfólia firiem a riadenie medzinárodnej strategickej akvizície.

S akou víziou ste nastúpili na pozíciu generálneho riaditeľa?

S víziou, aby OLO poháňala túžba k excelentnosti. To predstavuje túžbu byť najlepší v tom, čo robíme. Chcem, aby sme boli dostatočne sebavedomí na to, aby sme sa porovnávali s modernými odpadovými spoločnosťami v najúspešnejších mestách Európy a aby sme sa inšpirovali príbehmi lídrov aj z iných odvetví.

V ako stave ste našli firmu?

Našiel som firmu s úžasným potenciálom a mnohými šikovnými ľuďmi. Potenciál a energia v OLO

priam buble a mojim cieľom je pomôcť dostať ju na povrch. Tam vidím svoju úlohu.

Čomu myslíte, že za to vďačíte?

Spojilo sa tu veľa šikovných a motivovaných ľudí, ktorí spolu chcú meniť veci

dôležitá stratégia o nakladaní s odpadmi?

Stratégia nakladania s odpadmi je pre nás v OLO kľúčový strategický dokument, na základe ktorého plánujeme naše ďalšie kroky. Treba podotknúť, že mesto vytvorilo svoju stratégiu nie preto, že muselo, ale preto, lebo chcelo a uvedomilo si dôležitosť odpadového hospodárstva pri rozvoji celého mesta.

Zrejme za najväčšiu novinku možno v hlavnom meste považovať postupné rušenie exteriérových stojísk odpadu a ich nahrádzanie vrecovým zberom triedeného odpadu z domácností. Prečo sa pristúpilo k takémuto radikálnemu riešeniu?

Táto zmena sa týka individuálnej bytovej výstavby a rodinných domov. Na rozdiel od systému zberných hniezd prebieha vrecový systém zberu pre občanov komfortne, priamo pred rodinných domov, z obvyklého odvozného

miesta komunálneho odpadu. Zberné hniezda sme zrušili a ponechali len kontajnery na sklo. Sledovali sme postupné zlepšovanie čistoty životného prostredia a znižovanie znečistenia verejných priestranstiev na miestach bývalých zberných hniezd. V blízkosti zvonov na sklo sa už netvorila „skládky“ odpadov. Veľakrát sa tam totiž nachádzal odpad, ktorý tam nepatrí, kontajnery boli preplnené a vytriedené zložky znečistené. Pri vrecovom zbere sa tieto javy darí eliminovať a vo vreciach končí takmer výhradne odpad, ktorý tam skutočne patrí.

Vravíte, že prechod na vrecový zber zastavil hromadenie bordelu pri exteriérových stojiskách na triedený odpad. Neobávate sa vzniku čiernych skládok v prírode?

Nemáme informáciu o takýchto skúsenostiach z okolitých krajín. Informácie máme skôr opačné.

Pred časom sme robili reportáž priamo z okolia hlavného zberného dvora OLO, kde celé dni zostávajú zbierači bieleho či elektronického odpadu. Ľudia, ktorým sa nechce dlho stáť v rade na zberný dvor, im tento odpad ochotne odovzdajú, pričom neriešia, čo s ním zbierači spravia ďalej. Tí ho často rozoberú, železné časti odvezú do zberu a speňažia a zbytok, ako sú plasty, vyhodia do voľnej prírody. Prečo sa to deje už dlhé roky a tieto skupiny zbieračov sa v tichosti tolerujú? Keďže ide prakticky o rovnaké partie. Plánuje voči tomu nové vedenie zakročiť?

Uvedenú problematiku so zbieračmi elektroodpadu sme opakovane riešili s mestskou políciou, upovedomili sme aj environmentálno-kriminálne oddelenie MŽP. Nanešťastie, chodník pred zberným dvorom na ulici Stará Ivanská cesta je verejným priestorom a nie je súčasťou nášho areálu. Preto sú naše možnosti riešiť túto situáciu obmedzené.

Pred vstupom na zberný dvor sme minulý rok v októbri osadili tabuľu so zoznamom zberných miest odpadu v iných mestských častiach Bratislavy, našim návštevníkom boli k dispozícii tiež papierové letáky s týmto zoznamom; nájdete ho aj na <https://www.olo.sk/zberne-miesta/>. Ak obyvatelia môžu odovzdať tento druh odpadu vo svojej MČ, čakacia doba sa v našom zbernom dvore skráti, čím obmedzujeme možnosť oslovenia našich zákazníkov zbieračmi elektroodpadu.

S MČ Ružinov, v ktorej sa Zberný dvor OLO nachádza, komunikujeme ohľadom osadenia dopravnej značky „Zákaz zastavenia“ (schválenej dopravným inšpektorátom) v smere na Galvaniho ulicu.

Prosíme návštevníkov zberného dvora, aby odovzdávali odpad až za vstupnou rampou, po vypísaní formulára návštevníka; odpad je následne odvezený na ekologické zneškodnenie.

A ani u nás sa od zavedenia vrecového zberu v auguste 2020 nič také nepreukázalo.

No najmä obyvatelia mestských častí, kde prevažuje forma bývania v rodinných domoch, nie sú z vriec nadšení a žiadajú o navrátenie zberu triedeného odpadu formou domácich plastových nádob, ktoré boli pred časom zrušené. Prečo sa vtedy tento projekt neosvedčil?

V Bratislave nebol nikdy plošne systémovo riešený triedený zber v IBV od domu k domu formou nádob. Len určitá časť ako súčasť pilotného projektu. Na základe vyhodnotenia pilotného projektu sa pristúpilo k vhodnejšiemu spôsobu a od zberných hniezd sme prešli na vrecový zber.

Predsa len. Zrejme už máte vyhodnotenie vrecového zberu v lokalitách, kde bol zavedený medzi prvými. Bude sa na základe toho pristupovať k nejakým zmenám, inováciám?

Spätná väzba od obyvateľov nás zaujíma. Systém sa neustále snažíme zlepšovať. Aktuálne zvyšujeme frekvenciu zvozu na 2x za mesiac. To bola najzásadnejšia požiadavka zo strany obyvateľov. Rovnako sme navýšili počet modrých vriec na papier a žltých na plasty, kovové obaly a nápojové kartóny. V prípade potreby si obyvatelia môžu požiadať o vrecia aj prostredníctvom nášho zákazníckeho centra, kde ich na vyžiadanie dostanú zdarma.

Spomínate projekty v riešení. Na aké zmeny v zbere odpadu sa teda môžu Bratislavčania tešiť v horizonte najbližších rokov?

Najzásadnejšiu zmenu prinesie zavedenie zberu kuchynského biologicky rozložiteľného odpadu. Ten začíname pilotovať už túto jeseň v MČ Lamač a následne do 01. 01. 2023 bude zavedený v celej Bratislave. Ďalšími významnými projektami sú:

- Modernizácia a ekologizácia Zariadenia na ener-

getické využitie odpadu (ZEVO). A to v horizonte rokov 2021 – 2026.

- Obnovenie životnosti ZEVO v súlade s najprísnejšími európskymi štandardmi (BAT a BREF).
- Vytvorenie dvoch nezávislých spaľovacích liniek, teda minimalizácia spoločnej odstávky bez potreby prerušenia príjmu odpadov jeho odklonením na skládky alebo iné zhodnocovacie zariadenia.
- Nulové skládkovanie odpadov, ktoré sú výstupmi zo spaľovacieho procesu (popolček a škvara).
- Zvýšenie energetickej efektívnosti ZEVO – teda zabezpečenie externého odberu tepla až do úrovni 30% celoročnej potreby tepla spoločnosti Bratislavská teplárenská, a. s.. Odber tepla zo ZEVO zásadným spôsobom zmení aktuálnu primárnu závislosť bratislavského tepelného hospodárstva na fosílnych zdrojoch energie. Zároveň prepojí odpadové a tepelné hospodárstvo mesta, čo je ideálnym ekonomickým aj environmentálnym riešením pre mesto Bratislava.
- Zníženie emisií – účinnosť čistenia spalín bude u znečisťujúcich látok na úrovni 99%.
- Vybudovanie vlastnej triediacej linky. To v horizonte rokov 2021 – 2022.
- Pripojenie OLO na Bratislavskú teplárenskú spoločnosť v rokoch 2021 – 2022.
- No a v neposlednom rade zavedenie zberu jedlých tukov a olejov.

Dá sa konkretizovať, ktorý z menovaných projektov je pre vás najdôležitejší?

Všetky sú rovnako dôležité. No ten prechod na zber kuchynského bio odpadu pocítia všetci obyvatelia Bratislavy už v dohľadnom čase. Som presvedčený o tom, že úspešnosť OLO budú obyvatelia Bratislavy hodnotiť práve cez tento jeden projekt. Akokoľvek dôležité sú aj naše ostatné projekty, toto bude pre verejnosť najočividnejšia zmena a jednoznačne k lepšiemu.

Veronika Trojanová
Foto OLO

Do akej miery je pre vás

BYTOVÝ DOM ako umelecké dielo

Umenie nevisí len v galériách, ale obdivovať ho môžete aj cestou do práce. Graffiti na stenách na ulici rozveseľujú šedé mestá. Moderné pouličné umenie je jedným zo spôsobov, ako skrášliť aj ošarpané a fádne miesta. S vlnou zateplovania bytových domov sa na slovenské sídliská dostali naozaj pozoruhodné farebné kombinácie. Pod novými vrstvami postupne mizne tradičná sivá a pribúdajú umelecké diela, ktoré potešia nejedno oko.

Street art bol kedysi považovaný za vandalizmus a ničenie cudzieho majetku. Až niekoľko významných kresieb upútalo verejnosť natoľko, že bola ochotná akceptovať aj takýto druh umenia. Nepredvídateľné počasie a improvizované pracovné

priestory urobili z týchto pouličných pokusov ozajstné hodnotné diela.

Mural je špeciálny výraz pre špeciálnu formu umenia. Mural, alebo mural art je umelecký smer, zameraný na veľkoplošnú maľbu steny vo verejnom

Slovenský streetart umelec Ivan Jakušovský.

priestore. Mnohé takéto diela majú tú moc, že aj z nudného či ošarpaného miesta urobia rýchlo tu-

ristickú atrakciu a dokážu vdýchnuť bytovke úplne nový život. Na Slovensku sa tomuto umeniu venuje aj Ivan Jakušovský, ktorý už premenil mnoho bytových domov na umelecké posolstvo. Prinášame vám rozhovor s Ivanom, rodákom z Handlovej, ktorý

precestoval svet, no nakoniec sa usadil na Slovensku, kde neustále pracuje na nových projektoch.

Ivan Jakušovský

Čo bolo prvým impulzom meniť obyčajné steny na estetické diela?

Maľoval som od malička, len „trochu“ viac. S graffiti som sa stretol na začiatku 90.-tych rokov, keď som vycestoval do Montrealu a naživo videl vtedy ešte fenomén bez mena – streetart. Bol to prirodzený proces, ktorý povýšil graffiti do mainstreamu a vo veľkej miere zlegalizoval. Po návrate z Kanady som neustále maľoval, ale vo väčšom

Aké miesta na tvorbu ste si vybrali najčastejšie?

Úspešný projekt Ulice v obrazoch, Prievidza.

Miesta sa hľadali ťažko. V začiatkoch to boli diskotéky, kaviarne alebo ploty, garáže.

Oslovili vás samotní vlastníci v bytovom dome alebo aká bola cesta na úplnom začiatku?

Väčšie maľby (50m2), tzv. murals, som spočiatku maľoval ako objednávky pre obchody vo forme reklám, ale klienti sa chceli odlišovať od konkurencie a vynoriť sa zo záplav billboardov. Tak som začal maľovať vo väčšom merítku. Vlastníci bytových domov, bytové podniky, mestské zastupiteľstvá ma začali oslovovať v podstatnej miere kvôli tzv. vandalizmu a nežiadúcim graffitiom na fasádach. Graffiti filozofia je založená na tom, že wrighter nepremaľuje peknú maľbu tak, ako by nemal maľovať napr. na kostol. Toto sa ukázalo úspešné a tak som premenil každoročne opravované fasády na stálu expozíciu v exteriéri bez ďalších finančných výdajov majiteľov.

Aká bola vaša prvá „zákazka“ v tejto oblasti?

Väčšia prvá vec bol projekt Ulice v obrazoch na sídlisku Zapotôčky v Prievidzi, kde je zrealizovaných sedem malieb – výjavy starej Prievidze (480 m2). Na základe prínosu pre kultúru a všeobecného záujmu som bol ocenený Maticou slovenskou.

Keď idete maľovať na určité miesto, vyberáte si vy, čo tam namaľujete alebo to konzultujete s vlastníckmi?

Ak je potrebné, stretávam sa na domových schôdzach, kde vysvetlím priebeh realizácie. Nájomcovia sa môžu dohodnúť na téme, odhlasovať si konkrétny námet, vzhľadnú vizualizáciu. Pri projekte

jednotky ako napr. štvorposchodák som schopný spraviť za dva týždne. Obnovovať nie, lebo už pri realizácii je možnosť maľbu ošetriť ochranným lakom proti slnečnému žiareniu a tiež použiť antigraffiti náter, ktorý dovoľuje prípadné poškodenia vandalov následne umyť bez poškodenia pôvodnej maľby. Takto vám maľby vydržia aj desaťročia.

Ktoré dielo je vaše najobľúbenejšie?

Všetky, ale paradoxne je to bočná stena garáže, ktorú som sám po sebe premaľoval asi trikrát. Je na nej zobrazená nočná Handlová 80-tych rokov, obraz je plný farieb a všetci, čo mali možnosť vidieť ju naživo, zdieľajú rovnaký pocit ako ja. Mám rád tiež monochromatické maľby, v jednom farebnom spektre, napr. čiernobielym či sépii.

Majú streetartoví umelci dostatok možností na takéto legálne graffiti na Slovensku?

Každé mesto má vyhradené miesta na legálne graffiti a streetart. Ale na veľké murals si musia zatiaľ ľudia pozývať umelcov zo zahraničia, hlavne kvôli kvalite a skúsenostiam. Takto som sa vrátil zo zahraničia aj ja a už som sa nezastavil. Pri realizácii s nájomcami komunikujem, všetko prebieha v kooperácii so zadávateľom a nakoniec je klient pyšný, akú pridanú hodnotu dostane ich dom.

Pracujete teraz na nejakom konkrétnom projekte?

Trnava – obraz Prosperity. U mnohých ľudí má street art negatívnu reputáciu. Pokladajú ho za vandalizmus, no aj keď tomu tak vo väčšine prípadov je, nájdu sa, našťastie, i takí pouliční umelci, ktorí chcú svojím talentom skrášliť okolie. Namiesto čmáraníc sa tak zameriavajú na vytvorenie hodnotných diel, ktoré sú nielen krásne a kvalitné, ale často v sebe skrývajú aj hlbší zmysel a posolstvo. Budeme veľmi radi ak sme vás inšpirovali vytvoriť aj z vášho bytového domu umelecké dielo.

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

Stavebná firma mi opravovala strechu na dome na základe zmluvy o dielo. Mali sme v zmluve dohodnutú cenu za dielo podľa rozpočtu, ale po skončení prác mi predložili vyúčtovanie s prácami navyše. Stavebná firma argumentuje, že išlo o práce, ktoré sa vopred nedali odhadnúť, nakoľko záviseli od stavu strechy, ktorý sa zistil až počas realizácie prác. Som povinný navýšené náklady uhradiť?

Predpokladám, že máte uzatvorenú zmluvu o dielo podľa §631 a nasl. Občianskeho zákonníka. V rámci nej sa zhotoviteľ diela zaviazal vykonať dielo za dojednanú cenu. Zhotoviteľ diela je povinný dielo vykonať podľa zmluvy, riadne

a v dohodnutom čase. V prípade, že je na vykonanie diela ustanovená záväzná technická norma, musí vykonanie zodpovedať tejto norme, čo v prípade stavebných prác platí obzvlášť.

Čo sa týka dohodnutej ceny a prác navyše postupuje sa podľa §635 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje zákaz navýšenia ceny, ktorá bola dohodnutá podľa rozpočtu bez súhlasu objednávateľa. Práce a náklady do rozpočtu nezahrnuté možno účtovať iba vtedy, ak ich schváli objednávateľ písomne alebo ak práce dodatočne písomne objednal. Z uvedeného zákonného ustanovenia jednoznačne vyplýva, že právo je v tomto prípade na strane objednávateľa, ktorého chráni pred snahou zhotoviteľa diela dodatočne zvyšovať cenu za dielo. V praxi sa môžu vyskytnúť situácie, kedy pre zhotovenie diela sú potrebné určité práce, tovary alebo služby navyše, čo pri stavebných prácach alebo pri opravách už existujúcich vecí je bežné. Právo však chráni objednávateľa, aby sa cena za dielo dohodnutá podľa rozpočtu bez jeho súhlasu zvýšila.

Korektný postup stavebnej firmy by v tomto prípade spočíval v tom, že v čase, keď zistili potrebu akýchkoľvek prác alebo dodávok materiálu navyše nad rámec dohodnutej ceny mali vás o týchto skutočnostiach vopred informovať vrátane kalkulácie nákladov, ktoré zvyšujú pôvodne dohodnutú cenu za dielo. Následne by ste mali ako objednávateľ možnosť overiť si opodstatnenosť prác, ako aj objektivizovať primeranosť požadovanej ceny za tieto práce a výkony. Za predpokladu, že práce nezahrnuté do pôvodného rozpočtu objednávateľ akceptuje, zákon vyžaduje písomný súhlas, resp. dodatočnú písomnú objednávku. Znamená to, že nepostačuje ústna dohoda, na ktorú sa mnoho stavebných firiem odvoláva s odôvodnením, že stavebníka informovali v priebehu prác o potrebe prác a výkonov nad rámec dohody. Ak nie je súhlas objednávateľa v písomnej podobe alebo vo forme písomnej objednávky, cena sa nemôže bez súhlasu objednávateľa zvýšiť.

Od septembra nastanú zmeny v MHD. Pribudne nová linka, trolejbusová linka 208 sa neobnoví

S príchodom nového školského roka čakajú Bratislavčanov aj viaceré zmeny v doprave. Okrem obnovenia prevádzky podľa režimu "školský rok" dôjde k zlepšeniu obslužnosti na niektorých trasách. Pribudne nová linka 163, trolejbusová 208 prestane premávať.

Viac spojov v špičkách pracovných dní

Cestujúcich podľa Dopravného podniku Bratislava čaká vzhľadom na prechod na „školský režim“ komfortnejšia preprava. V praxi to bude znamenať posilnenú dopravu električiek počas pracovných dní od rána do večera. V ostatných časoch sa vzhľadom na dostatočnú kapacitu vozidiel intervaly nemenia. "Najzásadnejšou zmenou, vďaka ktorej budú cestujúci cestovať opäť komfortnejšie, je obnova režimu späť na školský rok. Znamená to viac spojov predovšetkým v špičkách pracovných dní," povedal šéf DPB Martin Rybanský.

zastaví na všetkých zastávkach na trase.

„Linka 61, premávajúca medzi Hlavnou stanicou a letiskom, po novom nebude obsluhovať zastávku Fafruny a cesta na letisko tak bude rýchlejšia,“ uviedol DPB. Dopravca tiež zjednotí názvy zastávok pri

cestujúcich DPB neobnoví trolejbusovú linku 208 a ako náhradu posilní linku 147. Trasu doterajšej linky 208 pokrývajú linky 209, 212, 205, 207 a 147. Tie podľa dopravcu poskytujú dostatočnú kapacitu aj pre ďalších cestujúcich. V záverečnom úseku lin-

mi Biskupicami zabezpečí zmenená linka 78. Na tejto linke zavádza aj víkendovú prevádzku v úseku stanica Podunajské Biskupice – Vrakuňa – Astronomická, kde jej spoje budú nadväzovať na električky smerom do centra. Dopravca upravuje aj trasy liniek 79 a 87, aby ich neovplyvňovali časté dopravné kolóny. Obsluhu Podunajskej ulice namiesto linky 79 zabezpečia regionálne autobusy liniek 720, 730 a 740, ktoré zastavujú na nových zastávkach, ponúkajú priame spojenie s Mlynskými nivami a nákupnými centrami po trase. Obsluhu ostatných skrátených úsekov liniek 79 a 87 prevezme posilnená linka 78.

DPB podporí zvýšený záujem o linku 65

Dopravca reaguje aj na zvyšujúci sa záujem cestujúcich o linku 65, ktorá spája Dolné hony s Račou. „Počas pracovných dní preto posilňujeme intervaly, vďaka čomu bude napríklad v rannej špičke jazdiť každých 10 minút. Počet spojov sa vo vybraných častiach dňa zvýši dokonca na dvojnásobok,“ informuje DPB. Upravené budú aj cestovné poriadky liniek 67 a 70, aby boli skordinované s ostatnými linkami a lepšie na ne nadväzovali.

Linka 70 dostane 15 minútový interval

Linka 70, ktorá doteraz jazdila raz za dvadsať minút,

Ostrovček pre peších sa zväčšil takmer dvojnásobne

Ostrovček pre peších, smerujúcich na Šancovú ulicu, zväčšil DPB takmer dvojnásobne a vodiči budú môcť opäť využiť pravé odbočenie smerom do Rače.

Priechody pre chodcov bez bariér

Križovatka je vybavená modernizovanou svetelnou signalizáciou a priechody pre chodcov sú debarrierizované.

„Rekonštrukciu tohto dôležitého prestupného uzla sme už nemohli viac odkladať. Som preto rád, že sa väčšinu prác podarilo stihnúť načas a doprava bude od začiatku školského roka, kedy očakávame hustejšiu premávku, opäť bez obmedzení. Náš tím dokázal, že vie splniť aj takéto časovo a logisticky náročné úlohy,“ vyzdvihol prácu na križovatke Martin Rybanský, predseda predstavenstva DPB a.s.

dostane podľa dopravcu zlepšený, pätnásť minútový interval.
bak

Čo priniesla rekonštrukcia Račianskeho mýta?

Hlavné mesto a Dopravný

podnik Bratislava (DPB) k 2. septembru dokončili najvýznamnejšiu časť súčasnej rekonštrukcie križovatky na Račianskom mýte.

Podľa slov dopravného podniku tak cestujúcich už v úvode školského roka čakajú rozšírené nástupiská doplnené o moderný označník MHD. Ten uľahčí cestujúcim orientáciu pri presune medzi zastávkami.

Prístrešky na zastávky osadia v polovici septembra

Prístrešky na zastávkach budú vzhľadom na dodacie lehoty osadené približne v polovici septembra.

foto DPB (bak)

Nová Linka 163 - cesta na letisko bude rýchlejšia

Pre zlepšenie dostupnosti v lokalite Ivanskej cesty zavádza DPB novú linku 163, ktorá bude premávať každý deň - ráno smerom na Račianske mýto a podvečer smerom na Ivanskú cestu.

Trasa linky 163 bude nasledovná: Za Mokráňom – Ivanská cesta – Trnavská cesta – Račianske mýto, pričom

nákupnom centre na Ivanskej ceste. Zastávka „Pestovateľská“ bude mať tak od septembra názov „Avion, IKEA“ rovnako, ako v opačnom smere.

Na linke 139 zlepšuje dopravca vo vybraných časoch interval, linka bude počas celého dňa premávať každých 30 minút.

Trolejbusová linka 208 sa neobnoví

Novinky sa dotknú aj časti obyvateľov Palisád v centre Bratislavy. Pre nízky počet

ku 208 nahradí práve linka 147, ktorá bude oproti súčasnosti posilnená dvojnásobne. DPB tvrdí, že tým zabezpečí nielen obsluhu zastávky Šulekova, ale aj celej oblasti smerom na Slávin a Kalváriu.

Spojenie Ružinova s Vrakuňou a Podunajskými Biskupicami zabezpečí zmenená linka 78

DPB pripomína, že kvalitné spojenie Ružinova s Vrakuňou a Podunajskými

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

Primátor kritizuje zvýšenie rýchlosti na obchvate

(Dokončenie zo str. 1)

Vyššia rýchlosť môže zároveň znižovať aj bezpečnosť, najmä pri menších medzikrižovatkových vzdialenostiach a komplikovanom napájaní diaľničných križovatiek, ktoré bratislavský obchvat má," skonštatoval primátor na sociálnej sieti. Trendom v iných veľkých mestách je podľa neho skôr znižovanie rýchlosti na vnútro-mestských diaľniciach.

Vallo zároveň upozorňuje, že pre mesto Bratislava by bolo veľkým problémom, ak by pre vyššiu maximálnu rýchlosť na diaľnici prišlo aj k vylúčeniu vozidiel MHD z obchvatu. "S týmto by sme ako mesto principiálne nemohli súhlasiť. Dopravný podnik Bratislava (DPB) síce nateraz získal dočasné výnimky k mini-

málnej povolenej rýchlosti pre autobusy MHD, ktoré jazdia po obchvate, tie však platia len do augusta 2022," poznamenal.

Potenciálne vylúčenie MHD z obchvatu by podľa primátora znamenalo

obrovské časové straty pre cestujúcich a nezanedbateľné navýšenie nákladov na prevádzkovanie verejnej dopravy. Viaceré nosné linky MHD, ktoré v súčasnosti využívajú diaľničný obchvat, by podľa Valla

bolo nutné pretrasovať, a pre niektoré z nich ani neexistuje logická alternatíva. "V prípade dopravných uzáver by sa tiež radikálne obmedzili možnosti obchádzok pre MHD," skonštatoval.

Hlavné mesto deklaruje pripravenosť rokovať s Národnou diaľničnou spoločnosťou (NDS) a ministerstvom dopravy o riešeniach, ktoré zachovávajú čo najviac benefitov inteligentného riadenia obchva-

tu, ale bez negatívnych dosahov na MHD a kvalitu života Bratislavčanov.

(foto NDS, TASR, red)

Bratislava spúšťa v Petržalke objektívnu zodpovednosť

(Dokončenie zo str. 1)

Taktiež zastavenie a státie spôsobom, keď je ohrozená bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky. Zdokumentovaný priestupok bude na magistráte spracovaný do rozkazu o priestupku. Následne

samospráva pošle obálku s pokutou človeku, ktorý sa dopustil priestupku, buď elektronickou alebo fyzickou poštou. Magistrát bude sledovať lehotu na zaplatoenie. Občan si dôkazy o spáchaní priestupku môže pozrieť online na adrese uvedenej v rozkaze.

Ak sa pokuta uhradí do 15 dní, občan zaplatí dve tretiny sumy. Po 15 dňoch je nutné zaplatiť plnú výšku pokuty. Ak ani následne nepríde k uhradeniu, vec odstúpi na vymáhanie exekučne. Ak si človek myslí, že priestupok nespáchal, môže podať odpor

formou uvedenou v doručenom rozkaze.

Hlavné mesto upozorňuje, že rozkazy o uložení pokuty sa budú vydávať bezodkladne do niekoľkých pracovných dní.

(foto petržalka.sk, TASR)

Práce na autobusovej stanici sú vo finále

(Dokončenie zo str. 1)

"Na autobusovú stanicu sa dostanú 14 výťahmi a dvomi eskalátormi, ktoré sú rozmiestnené po celom centre. Ak sa budú chcieť dostať na stanicu mimo

otváracích hodín centra, treba použiť vchod od Nivy Tower," spresnil developer.

Otvorenie komplexu Nivy na Mlynských nívách v Bratislave smeruje spoločnosť HB Reavis ku koncu

leta, konkrétnejšie ku koncu tretieho kvartálu tohto roka. Presný termín ešte nezverejnil. Projekt má byť kombináciou medzinárodného autobusového terminálu, nákupného centra, tržnice a výškovej adminis-

tratívnej budovy. Zelená strecha ponúkne bežeckú dráhu, zóny na cvičenie či piknik, komunitnú záhradu aj detské ihriská.

Výstavba sa začala v máji 2017 prácami na administratívnej budove Nivy

Tower. Asanačné práce na mieste starej autobusovej stanice sa začali v októbri 2017 a dokončili v januári 2018. Funkciu doterajšej autobusovej stanice plní náhradná autobusová stanica na Bottovej ulici

v Bratislave. Investor zároveň pri stanici vybudoval bulvár Mlynské nivy.

(foto nivy.com, TASR)

Michalská veža bude po 40. rokoch v novom šate. Nájde sa aj v jej útroboch aj časová schránka?

Väčšina Bratislavčanov chodí pravidelne okolo nej, mnohí denne priamo pod ňou. No až pred pár týždňami sme si ju všetci do jedného zrazu všimli. Michalskú vežu, ktorú oblieha lešenie. A v tom sa aj medzi lokálnymi patriotmi zača-

mo v Múzeu mesta Bratislava, pod ktorú Michalská veža spadá.

Obnova po 40. rokoch

Približne pred mesiacom bolo totiž okolo celej veže postavené stavbárske lešenie na znak rozsiahlej rekonštrukcie, ktorú si už veža vyžadovala tak

zervovaný a je navrhnutá výroba jeho kópie. Reštaurovať sa budú aj ciferníky hodín, všetky kamenné a reliéfne prvky i olovená tabuľa nad bránovým vchodom. Súčasné okná nahradia repliky pôvodných barokových okien, zrealizuje sa obnova fasád, interiérových priestorov

pričom predpísaný je i výskum krovu a strechy, ktoré boli počas prípravnej fázy neprístupné. A aj keď zatiaľ neboli zistené nečakané skutočnosti, v priebehu prác nie sú vylúčené. Otázkou preto zostáva, či je možné očakávať počas výkonu rekonštrukčných prác i nejaké nové, respektíve zatiaľ nepoznané, historické nálezy. Vylúčené to nie je, no vedenie mestského múzea už teraz o jednom unikátnom, očakávanom náleze vie. „Podľa dostupných historických informácií by sa v guli pod sochou sv. Michala Archanjela mala nachádzať časová schránka.“ O snímaní sochy za účelom jej zreštaurovania, a v tej súvislosti aj s otvorením časovej schránky, bude preto vedenie MMB verejnosť bližšie informovať.

Veronika Trojanová

li ozývať výčitky typu: „Veď ja o jej histórii nič neviem a v jej útroboch som možno ani nikdy nebol...“

Ak patríte medzi Bratislavčanov, ktorí si po vzhliadnutí lešenia okolo Michalskej veže zaumienili, že okamžite, ako to bude znovu možné, pôjdete pozrieť, ako to v jej útroboch vyzerá, tak budete musieť ešte nejaký ten piatok počkať. „Ochodza bude návštevníkom sprístupnená po dokončení rekonštrukcie a odovzdaní stavby naspäť Múzeu mesta Bratislavy (MMB). Presný dátum nepoznáme, ale podľa odhadu trvania prác to bude najskôr začiatkom roku 2023,“ ubezpečili nás pria-

z exteriérovej, ako aj v interiérovej časti. A nielen to: „Od poslednej generálnej obnovy Michalskej veže, ktorá prebehla v 80. rokoch 20. storočia, sa na stave jej interiérov i exteriérov podpísal zub času, počasie aj ďalšie faktory. Preto sme sa rozhodli vyčleniť čas a získať financie na jej ďalšiu generálnu obnovu, ktorá zasiahne celý objekt – samotnú stavbu i všetky jej kameňsochárske a výzdobné prvky, vrátane sochy sv. Michala Archanjela z polovice 18. storočia na vrchole hrotu strechy. Obnovou prejdú aj dva zvony, z ktorých jeden sa bude reštaurovať a druhý – zničený strelbou z čias 2. svetovej vojny, bude kon-

vrátane omietok, výmena podláh, výmena teplovodného kúrenia za elektrické, inštalácia kompletne nového osvetlenia i nové napojenie na mestské siete,“ upresnili nám rozsah prác z MMB.

Nájde sa časová schránka?

Celkový rozpočet generálnej obnovy je stanovený na 1 600 000 eur, pričom čiastka zahŕňa dotáciu z MKSR, Obnovme si svoj dom predstavuje a zvyšok je financovaný z rozpočtu Hlavného mesta SR Bratislavy. Doposiaľ sa stihlo okolo celej veže postaviť lešenie a začína sa dodatočný výskum fasád veže,

Čo ste z histórie Michalskej veže možno vôbec netušili...

Keďže veža patrí medzi najvýznamnejšie dominanty hlavného mesta, rozhodli sme sa na prierez jej histórie spý-

tať archeológa a historika, pána **Stefana Holčíka**, ktorý fakty zhrnul nasledovne:

Zo stredovekého opevnenia mesta Prešpork je jediná zachovaná brána, a to Michalská brána, nad ktorou postupne vyrástla Michalská veža. V minulosti sa objavili snahy zbúrať aj tú, no našťastie ostala zachovaná.

Brána vznikla niekedy na konci 12. alebo na začiatku 13. storočia

na mieste, kde dávno pred postavením mestských múrov prebiehala obchodná cesta od severu k brodu na Dunaji. Pravdepodobne v polovici 14. storočia bránu zdvojili a nad ňou postavili nevysoký kamenný objekt. Výška jeho murovanej časti (teda bez strechy) nepresahovala 12 metrov. Brána sa na noc (a v prípade nebezpečenstva) zatvárala spustením pevnej drevenej železným plechom obitej mreže v zvislej kamennej drážke, pri severnom otvorení brány. Na poschodí, nad prejazdom brány, sa nachádzal spúšťací (či vytahovací) mechanizmus bránovej mreže. Poháňaný bol silou ľudí, ktorí museli stúpať na priečky v dvojitém drevenom kolese, čím sa na hriadeľ navíjali konopné laná alebo železné reťaze, na ktorých mreža visela. Na druhom po-

schodí stavby boli do priekopy pred opevnením a voči nepriateľovi, nasmerované strieľne. Z miestnosti na druhom poschodí dverami v západnej a vo východnej stene, vychádzali obrancovia mesta na chodník na vrchnej plošine hradskeho múru, ktorý mal pravdepodobne cimburie. Ďalšie strieľne a stanoviská pre obrancov boli vo výške neskôr prestavaného tretieho poschodia, možno prekryté presahujúcim okrajom strechy. Budova nad bránou až do začiatku 16. storočia len nepatrne prevyšovala prilahlé mestské opevnenie. Nemožno v tom čase hovoriť o veži, ani keby sme predpokladali, že mala vysokú strechu. Veže nestáli ani nad inými mestskými bránami (Laurinská, Rybárska, Vydrická). Pred polovicou 15. storočia postavili do priekopy pred bránou

Michalská veža bude po 40. rokoch v novom šate. Nájde sa aj v jej útrobách aj časová schránka?

pevnôstku (barbakan, Bolwerk), ktorá mala brániť prístup k vlastnej bráne. Nízka budova nad bránou tým čiastočne stratila svoju pôvodnú obrannú funkciu. V roku 1511 objekt zvýšili o jedno podlažie, po roku 1530 pridali ďalšie poschodia. Nad piatym poschodím vznikla osemuholníková terasa, dokončená pravdepodobne v roku 1547. Už vtedy však počítali s tým, že nad trasou vyrastie štíhlejšia osemboká nadstavba. Postavili ju v druhej polovici 16. stor. Pravdepodobne vtedy postavili nad prejazdom podbránia pevnú krížovú klenbu s lunetami. V roku 1588 bola hotová medou pokrytá kupolovitá strecha oktogonu, a na nej vztýčili ve-ternú zástavku z medeného plechu. Kdesi bola na veži inštalovaná maľovaná otáčavá guľa, ktorá ukazovala fázy mesiaca. Tvár mesiaca bola pozlátená. Guľou musel otáčať už vtedy vo veži zabudovaný hodinový stroj, hoci o hodinách na veži je zmienka až v roku 1602. Presná podoba veže v tom čase nie je známa. Definitívny vzhľad veža dostala v roku 1757-

Pozsony. Mihály-utca. Preßburg. Michaelergasse.

1758. Osemhrannú časť nad piatym poschodím vtedy zvýšili o ďalšie dva metre a do pristavanej časti umiestnili nový mechanizmus hodín s veľkými ciferníkmi, takže ich bolo vidieť zďaleka. Osemhrannú terasu ohraničili kamenným balustrovým zábradlím. Vybudovali vysokú cibulovú strechu so zvonnicou, do ktorej umiestni-

li staršie zvony. Na ostrý hrot na vrcholku veže osadili súsošie archanjela Michala v boji s drakom. Socha archanjela z medeného plechu, dielo medikováčskeho majstra Petra Ellera, bola pozlátená. Myšlienka umiestnenia sochy archanjela v životnej veľkosti na hrote veže bola zrejme importovaná z Benátok, kde sú sochy inštalované na

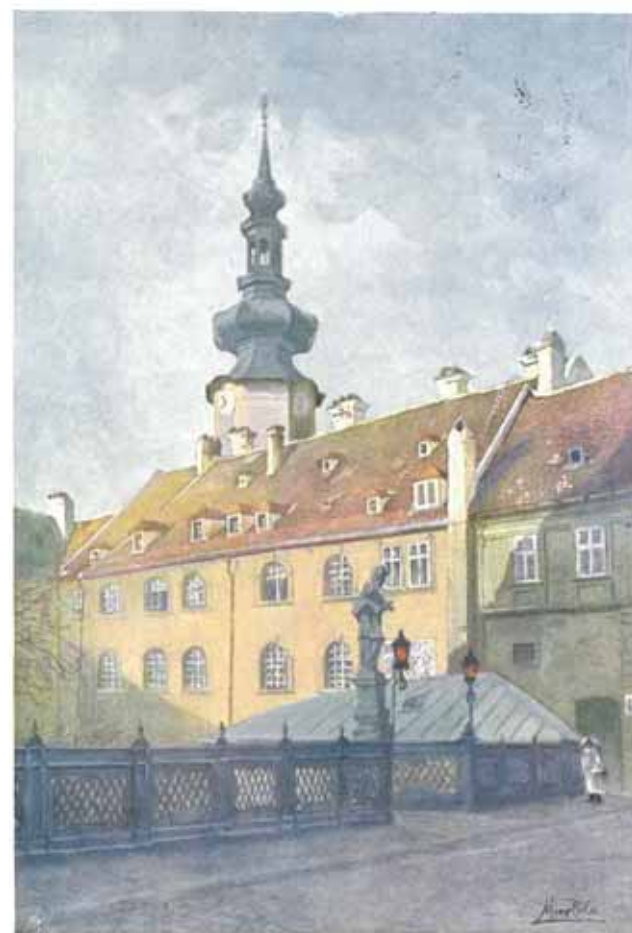
hrotoch zvoníc – kampaníl pri kostoloch. V strednej Európe je takéto riešenie ojedinelé.

Priestory vo veži boli až do 60. rokov 20. storočia obývané. Na každom poschodí bola jedna izba, bez možnosti vykurovania a bez príslušenstva. Izby boli pomerne malé, na každom poschodí býval iný ná-

jomník s rodinou, pred prvou svetovou vojnou mestskí zamestnanci. Boli to predovšetkým strážnici, ktorí mali službu na terase šiesteho poschodia vo dne - v noci. Ich hlavnou povinnosťou bolo včas spozorovať a hlásiť vzniknuté požiare. Na začiatku 20. stor. žil na prvom poschodí, ktoré jediné malo aj akúsi predsieň (bola súčasne kuchyňou) posledný vežový strážnik (Turmwächter) Johann Engler s početnou rodinou. Na vyš-

ších poschodiach boli stavané kuchynské sporáky pri jedinom komíne v severovýchodnom kúte veže, na "podestách" schodiska. Komín je zachovaný, vidno ho pod cibulou strechy. Drevené schodisko bolo veľmi tmavé. Nemalo vlastný zdroj denného svetla, lebo izby s oknami boli od schodov oddelené priečkami. Prvé poschodie ešte aj po roku 1970 slúžilo obytným účelom.

PhDr. Štefan Holčík

Pozsony. Mihály-ikapu.

Pressburg. Michaeler-Tor.

Projekt Nový Istropolis podporujú známe osobnosti

Trnavské mýto bolo kedysi rušným centrom, kde to žilo a kam chodili Bratislavčania s radosťou. Dnes je to najmä prestupový bod mestskej hromadnej dopravy. A práve to sa má čoskoro zmeniť vďaka novému kultúrno-kongresovému centru, ktoré má nahradiť starý Istropolis a

do lokality chce vrátiť spoločenské dianie. Nový Istropolis vyrastie na mieste Domu odborov.

Urgentnú potrebu, aby v Bratislave vznikli moderné priestory, kam by ľudia nechodili iba cieľene za kultúrou, ale kde by to prirodzene žilo, pociťuje aj hudobný expert Juraj

Čurný: „Problém je, že tu nemáme komplex, kde by nebola iba jedna sála, ale viac sál, miesto, kde by sa ľudia prirodzene stretávali, nie iba za účelom koncertu.“

Aj bývalý minister kultúry a herec Milan Kňažko priznáva, že „dôstojný priestor pre akcie kultúrne-

ho typu nad tisíc účastníkov v Bratislave nie je. Rovnako je to aj s možnosťami kongresového charakteru.“ Dom Odborov podľa neho už nedokáže priniesť želaný zážitok divákovi, ani byť atraktívnym miestom pre organizátorov podujatí: „Zmena, ktorá by umožnila zmysluplné využitie Domu odborov, je v rámci

zachovania pôvodnej konštrukcie veľmi problematická.

Množstvo podujatí v Dome odborov zažila aj moderátorka Iveta Malachovská: „Istropolis potrebuje nové šaty z moderných materiálov, potrebuje zázemie a určite zväčšiť kapacitu divákov.

Aj Bratislava sa rozrástla o ľudí, len priestory na vyžitie akosi zostávajú staré. Pre mňa je projekt Nového Istropolisu zárukou, že aj svetové hviezdy, ktoré k nám prídu, nájdu miesto vhodné na ich prezentáciu na Slovensku so všetkým, čo k tomu patrí.“

(bak)

Bratislava dramaticky starne.

Bude Bratislava atraktívnym miestom pre život mladých rodín?

(Dokončenie zo str. 1)

bude každoročne klesať.

Podľa odborníkov analyzujúcich demografické údaje v ČR bude v Prahe a v Stredočeskom kraji v roku 2070 žiť každý tretí občan. Ako vyzerá prognóza rastu obyvateľstva hlavného mesta a Bratislavského kraja v roku 2070 na Slovensku? Je porovnateľná so situáciou u susedov?

V niečom je podobná, v niečom i odlišná. Dominancia Prahy a jej zázemia nie je tak výrazná, ako dominancia Bratislavy, v Česku sú aj ďalšie veľké stotisícové mestá s výraznou ekonomickou základňou, veľkými univerzitami, ktoré mimochodom priťahujú aj mnohých mladých Slovákov. Na Slovensku sú aj výraznejšie regionálne disparity. Aj preto sa vý-

Aký je pomer ľudí, ktorí každoročne prichádzajú do Bratislavy žiť a tých ktorí ju opúšťajú a zostávajú v jej okolí? Bratislava a jej zázemie ako jeden celok obyvateľov získavajú a populačne rastú, súvisí to s tým, čo sme už naznačili. Na každých tisíc obyvateľov regiónu Bratislavy pribudne každoročne približne 10 ďalších obyvateľov prisťahovaných z ostatných častí Slovenska, čo nie je málo.

Ale veľký migračný pohyb je aj medzi mestom a zázemím, stále výrazne v prospech zázemia, suburbanizácia je stále veľmi intenzívna. Zázemie aj mesto rastú, ale zázemie rýchlejšie, hoci posledné tri roky sa migračný zisk zázemia mesta znižuje.

krátkodobí pracovníci na stavbách, ktorých asi sotva možno dať do jedného koša s rezidentmi. Máme obyvateľov, ktorí vlastnia nehnuteľnosť v meste aj v okolí, a časť týždňa trávajú v jednej, časť v druhej. Ne-

čo sa týka pandémie, sú dostupné údaje zatiaľ za rok 2020, prejavila sa samozrejme v poklese prirodzeného prírastku (rozdiel v počte narodených a zomrelých), ale po skokovom zvýšení v roku 2019, rok 2020 znamenal výrazný pokles migračného salda Bratislavského regiónu až niekde na úroveň, ktorá bola naposledy zaznamenaná v roku 2013. Veľmi pravdepodobne to súvisí s odložením prehlásenia trvalého pobytu u časti populácie, neprípisoval by som tomu zatiaľ väčší význam.

Vo svojich výskumoch sa zaoberáte aj starnutím obyvateľstva. Aký je trend v Bratislave a aký je trend v porovnaní so zvyškom slovenských miest?

Trend starnutia je univerzálny. Starne populácia Slovenska, populácie všetkých krajov aj okresov. Iba na úrovni obcí nájdeme desiatky výnimiek, kde vďaka intenzívnej imigrácii mladších rodín priemerný vek stagnuje alebo mierne klesá. Viaceré z nich sú samozrejme v zázemí mesta. Bratislava ako taká výrazne starne a bude starnúť, imigrácia to nezvráti.

Do vyššieho veku sa presúvajú a budú presúvať výrazné generácie narodené resp. prisťahované za socializmu. V tomto ohľade sa Bratislava nevymyká z trendu ostatných väčších miest Slovenska.

Koľko sa teda budú Bratislavčania dožívať v roku 2050? Ktorá veková kategória bude dominovať?

Podobne ako obyvateľia iných regiónov, Bratislavčania budú žiť dlhšie. Už teraz je ich nádej na dožitie najvyššia v rámci

Slovenska. V roku 2050 v strednom scenári by sa muži mali dožívať približne osemdesiatky, ženy okolo 85 rokov, mimochodom tieto hodnoty niektoré populácie, napríklad japonská, prekračujú už teraz.

Populácia teda bude starnúť aj „zhora“, kvôli predĺžovaniu nádeje na dožitie. Spolu s presunom veľkých generácií do vyššieho veku to spôsobí, že seniori starší ako 65 rokov budú tvoriť takmer tretinu obyvateľov mesta.

Rastie aj priemerný vek. Aký je v súčasnosti priemerný vek Bratislavčana a aká je prognóza na rok 2050? Ak je v súčasnosti priemerný vek Bratislavčana približne 42 rokov, do roku 2050 sa zvýši pravdepodobne niekde k hodnote 47 až 48 rokov.

Viete priblížiť, v ktorých mestských častiach žijú najmladší obyvatelia a ktorá mestská časť má v priemere najstaršie obyvateľstvo? Čím si to vysvetľujete?

Najstaršie obyvateľstvo je v súčasnosti v mestskej časti Lamač. Priemerný vek obyvateľstva tu v roku 2020 dosiahol hodnotu 44,3 roka. Medzi najstaršie mestské časti Bratislavy patrí tradične aj mestská časť Staré Mesto a nadpriemerne staré obyvateľstvo je aj v tých mestských častiach, v ktorých sa nachádzajú staršie sídliská – Dúbravka, Karlová Ves a Ružinov. Vo veľmi krátkom čase sa medzi najstaršie mestské časti zaradiť aj Petržalka, kde obyvateľstvo starne veľmi intenzívne.

Naopak najmladšie obyvateľstvo žije v okrajových častiach hlavného mesta s intenzívnou novou vý-

stavbou, do ktorej sa sťahujú hlavne mladé rodiny a rodiny s deťmi. Ide o mestské časti Jarovce, Rusovce, Čunovo, Záhorická Bystrica a Devín, v ktorých je priemerný vek obyvateľstva nižší ako 40 rokov. Najmladšie obyvateľstvo bolo v roku 2020 v mestskej časti Jarovce, kde priemerný vek dosiahol hodnotu 37,5 roka.

Rozhodujúcim faktorom, ktorý ovplyvňuje mobilitu obyvateľstva v rámci Bratislavy a následne aj demografické charakteristiky v jednotlivých mestských častiach, je bytová výstavba.

Jeden zo záverov Štúdie demografického potenciálu Bratislavy do roku 2050 bol, že Bratislava bude patriť k najstarším mestským populáciám v strednej Európe. Zasiahne to takmer všetky oblasti verejného života. Čo môže spraviť Bratislava, aby sa tento jav pripravila, resp. aby ho zmiernila?

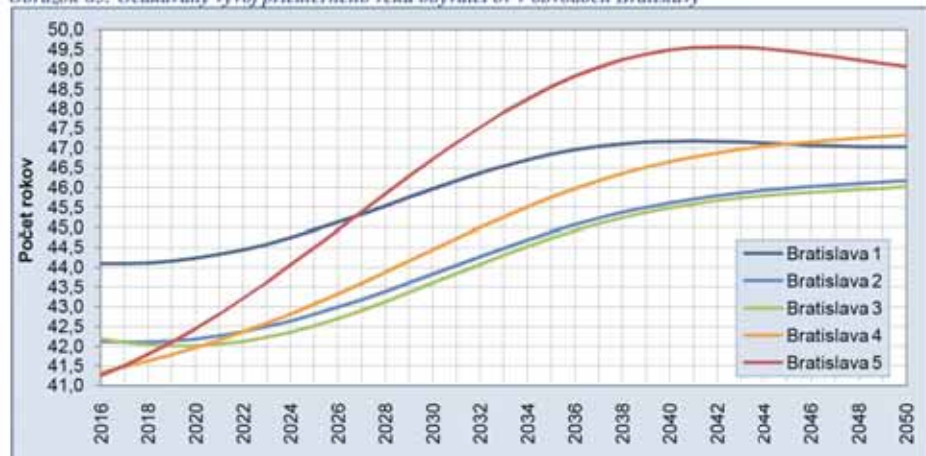
Priamo zmeniť demografický vývoj je ťažké. Bratislava môže a mala by sa pokúšať o prítiahnutie ďalších obyvateľov ovplyvnením vecí, ktoré ovplyvniť dokáže (v oblasti napríklad pracovných príležitostí má samozrejme možnosti obmedzené), teda aj budovaním reálneho (nielen značky) family-friendly mesta. Avšak prinajmenej rovnakú pozornosť treba venovať takzvaným adaptačným opatreniam, to je adaptovať sa na niektoré nezvratné zmeny. Ako som spomenul, starnutie je nezvratné, a treba sa naň pripraviť vo viacerých smeroch. Bratislava bude iná, zmenou vekového zloženia sa zmení aj potreba služieb, a podobne.

Bude Bratislava, s ohľadom na prognózy, atraktívnym miestom pre život mladých rodín?

Osobne si myslím, že Bratislava má veľmi dobrý primárny potenciál pre život mladých rodín, ale nielen ich. Niečo sa vylepšilo, veľa sa dá ešte vylepšiť, v doprave, bezpečnosti, celkovo v sociálno-ekonomickej sfére, ale poloha, prírodné prvky, či kultúra, to má Bratislava skvelé.

foto petralka.sk,
Jana Pohanková

Obrázok 85: Očakávaný vývoj priemerného veku obyvateľov v obvode Bratislavy

razne, z roka na rok, roztvárajú „nožnice“ medzi Bratislavským a ostatnými krajinami, resp. oblasťami.

Stredné a Východné Slovensko už v podstate štvrtstoročie, a od roku 2011 aj oblasť Západného Slovenska strácajú sťahovaním obyvateľstvo, to jest majú záporné migračné saldo v prospech Bratislavskej oblasti, pričom z roka na rok je zisk Bratislavského regiónu vyšší, a strata ostatných oblastí vyššia. Predpokladáme, že v najbližších desaťročiach by sa situácia mala stabilizovať, otváranie týchto migračných nožníc nemôže ísť „donekonečna“. Aj zdrojové oblasti starnú, potenciálnych mladších imigrantov bude menej. Veľa záleží od vývoja regionálnych rozdielov.

Je veľmi pravdepodobné, že o 2-3 desaťročia budú región Bratislavy spolu s Hornou Oravou a Spišom jedinými územiami, kde počet obyvateľov ešte ne-

Je tiež zaujímavé, že podiel Bratislavčanov na sťahovaní sa do zázemia klesá už viac ako dekádu, aktuálne je už iba okolo 35%, a do zázemia sa teda v čoraz väčšej miere sťahujú aj obyvatelia ostatných častí Slovenska. Sú to často tí, ktorí dlhé roky žili v Bratislave napríklad v podnájme, a až po kúpe nehnuteľnosti v zázemí si prehlásili aj trvalý pobyt (teda sa oficiálne presťahovali), a oficiálne ide o presťahovanie napríklad z Gemera priamo do Bernolákova, teda „medzistanica“ Bratislava ani nemusí byť zachytená.

To sme už pri bôli menom evidencia migrácie. Bratislava je určite populačne väčšia ako oficiálne dáta, ale bombastické odhady o 700-tisícovej Bratislave treba brať s veľkou rezervou. Netreba zabudnúť, že existuje niekoľko „typov“ prítomných obyvateľov. Prihlásení, dlhodobo žijúci a neprihlásení, vlastníci či nevlastníci nehnuteľností,

existuje teda jedno jediné „správne číslo“ počtu obyvateľov.

Tak, ako sa mnohí žijúci v Bratislave neprihlásia na trvalý pobyt, čo je nevýhodné pre mesto, rovnako hromžia starostovia „satelitov“, že mnohí Bratislavčania sa u nich tak tiež neprihlásia. Nedávno som robil odhad pre obce v okolí Šamorína, kde celkový počet obyvateľov po prihlásení všetkých žijúcich neprihlásených by bol o štvrtinu až tretinu vyšší.

Zaujímavý je v tomto ohľade rok 2019, kedy na pohľad v Petržalke dlhodobo záporné migračné saldo odrazu vyskočilo do kladných čísel. V skutočnosti to neznamena, že sa do Petržalky prisťahovalo v tomto skokovo viac obyvateľov, iba existujúci si kvôli parkovaniu prihlásili trvalý pobyt.

Zachytili ste výraznejšie zmeny počas pandémie?

Petra Polnišová: „Bratislava je malé veľké mesto, a preto mi vyhovuje.“

Herečka, komička, zabávačka. Akokoľvek z toho by sme ju nazvali, dnes už to tak celkom pravda nebude. **Petra Polnišová** sa začína čoraz výraznejšie angažovať ako producentka, čo si môžu fanúšikovia preveriť vďaka jej najnovšiemu počinu, filmu *Známi neznámi*.

Prvý raz sa ocitáte v pozícii koproducentky, po boku ostrieľanej producentky Wandy Hrycovej. Predpokladala som, že s projektom prišla ona za vami, no vraj to bolo opačne...

Nie, nie. My s Wandou bývame blízko seba, sme kamarátky a poznáme sa už veľmi dlho. S tým, že môj partner Ďuro Brocko robí distribúciu filmov. A tak sme projekt filmu *Známi neznámi* predostreli Wande. Ju to veľmi oslovilo a išli sme do toho. Som veľmi rada, že sme sa takto našli, lebo Wanda je veľmi špecifický typ producenta a už následne, počas práce, sme sa absolútne dopĺňali. V nejakej sfére dominovala ona, v inej zase my.

Mali ste s producentkou prácou skúsenosť už z minulosti?

Už z pár filmov pred *Zná-*

byť herečkou alebo producentkou?

Teraz je to veľký stres, pretože my sme do toho išli aj finančne tak, že keď to dopadne zle, tak to dopadne zle. Veľký adrenalín. Dôvodom je to, že tento súčasný film nie je úplne priamo financovaný z audiovizuálneho fondu. Nebolo to tak, že by sme dostali peniaze s tým, aby sme teraz niečo natočili. Nie. Preto sme veľkú časť projektu financovali z vlastných zdrojov. Je to iný typ producentstva, na aký sme u nás zvyknutí a je to aj oveľa väčší stres.

Okrem sponzorských peňazí ste si na natočenie filmu požičali veľkú sumu od banky. Vraj státisíce. Znamená to, že ak film neuspěje, tak ručíte aj vlastným majetkom?

Môže sa stať všeličo, ale teda v našom prípade, ak by sa niečo zlé stalo, tak sme veci nastavili tak, aby sme nemuseli rozpredávať všetky osobné veci, šatstvo. (smiech) Snažili sme sa znižovať riziká a dohody s partnermi nastaviť tak, aby to nebol úplný „prúser“. Ale my sme tomuto projektu od začiatku verili tak, že zlé myšlienky si vô-

rovnako kvôli inému projektu a rozprávali sa s miestnymi ľuďmi, že ako oni fungovali v čase vojny, ktorá tam bola, tak nám hovorili, že oni každú sobotu „žúrovali“. Jednoducho sa tvárili, že o nič nejde. A tak sme

Prečo práve film *Známi neznámi* podľa talianskej predlohy, ktorý má najviac remakov v histórii kinematografie?

Priznám sa, že sme chceli vytvoriť projekt, ktorý už je napísaný. Pretože v dnešnej dobe napísať film, je mimoriadne zdĺhavý a náročný proces. Aj finančne náročný, pretože musíte nejakým spôsobom zafinancovať ľudí, ktorí pre vás napíšu nejakú vec. Preto sme si povedali, že skúsime niečo, kde s istotou vieme, že scenár je fantastický a že to skúsime v našej verzii. Takže to bol taký malý experiment...

V snímke tiež hráte, takže ste na svoju pôvodnú profesiu zrejme nezanúvali úplne. Alebo sa postupne presuniete výlučne za kameru?

Mňa baví to prepájanie. Klamala by som, ak by som povedala, že herectvo ma viac nebaví, že už budem

len za kamerou. Myslím si, že sa to dá pekne snúbiť.

A tiež som si povedala, že aj takí tí veľkí herci vo svete si sami vytvárajú či hľadajú príležitosti, kde môžu svojim menom pomôcť, tak prečo by sme to nemohli robiť aj na Slovensku. Bohužiaľ, druhá vec je moja povaha, ktorá je veľmi dynamickejšia. Nedokážem len tak sedieť, pozeráť do steny a nevytvárať nové veci. (smiech)

Na čo sa chcete ako producentka v budúcnosti zamerať?

Nás ako producentov zaujímajú skôr menšie projekty. Nemám rada megalomániu. Aj *Známi neznámi* sú menší projekt, pretože tu nám na scéne nebehalo 450 historických postáv. Je tu veľmi malý kolektív ľudí a na film je to celkovo veľmi komorne natočené.

Zniete dost' odhodlane, a tak, máte už vo výhlade ďalší projekt?

My už robíme na jednom projekte, ktorý sa bude natáčať v Srbsku, v Báčskom Petrovci, ako som už naznačila. Je to o slovenskej komunite, ktorá tam žije a je to tak čarovné prostredie, že autor filmu, aj režisér, ktorý nás oslovili, nás absolútne zaujali. Neváhali sme. Veľmi sa na to teším.

Vráťme sa k vašej aktuálnej práci. Prečo ste film *Známi neznámi* nenatáčali v Bratislave, keď ste navyše rodeovou Bratislavčankou?

My sme točili v Bratislave, ale v štúdiu. Vytvorili sme si akože pražský byt, lebo projekt bol nastavený ako Česko – Slovenský a dramatisoval ho Petr Jarchovský. Nastavili sme film tak, aby bol atraktívny pre celý Česko – Slovenský trh. Takže sme si vytvorili takú malú Prahu v Bratislave.

Ktorá lokalita z hlavného mesta je tá vaša?

Pochádzam z Vajnôr. Potom sme sa presunuli do Rače a dnes bývam v Starom Meste. Ale bývala som aj v Ružinove, v Petržalke. Môžem povedať, že som bývala skoro vo všetkých častiach Bratislavy. A tiež som žila na porovnanie vo veľkých mestách – v Londýne, v Miláne... naozaj som pociestovala, no k Bratislave mám srdcový vzťah. Z Bratislavy sa stáva krásne európske mesto a som strašne rada, že tu môžem byť.

Čím je vám taká blízka?

Bratislava je pre mňa také malé veľké mesto a ja som tento typ. Tým, že som žila aj v naozaj veľkých mestách, tak tie už boli pre mňa príliš anonymné. Ale Bratislava nie je veľká. Je drobná, ale zároveň je už dosť veľká na to, aby sa tu dalo robiť veľa rôznych vecí.

*foto archív PP,
Veronika Trojanová*

mi neznámi, napríklad vo filme *Cuky Luky*, kde som bola v trošku inej pozícii, než len ako herečka. Vtedy som prenikla do tajov prípravy filmu. Veľmi ma to oslovilo.

Čo je stresujúcejšie -

bec nepripúšťame.

No jedna vec je riziko ako také a niečo celkom iné je riskovanie v čase pandemického...

Áno. A to vám poviem, že musíte byť trochu pološialený. Na druhú stranu, keď sme boli v Báčskom Pet-

sa rozhodli postaviť k životu aj teraz týmto štýlom. Áno, máme tu pandémiu, chorobu, strach, no na druhej strane, aby som si sadla doma a plakala do vankúša, že tu všetci pomrieme, to asi nemá zmysel.

Petra Polnišová sa narodila v Bratislave, vyštudovala bábkoherectvo na VŠMU. Následne pôsobila v Spojenom kráľovstve a dva roky v milánskom divadle Teatro laboraotrio mangiafuoco. Po návrate na Slovensko sa stala jedným z kľúčových členov divadla GUNAGU v Bratislave, pôsobí tiež v Štúdiu L+S, spolupracovala s divadlami Nová scéna a Aréna. Je rozvedená a z predchádzajúceho vzťahu má dvoch synov. Nielen herecky, ale i autorsky stojí za projektom *Cuky Luky Film*.

Autom na dovolenku? Myslite aj na svoj zrak

Únava, nepozornosť, preceňovanie svojich schopností a zlý zrak. Najčastejšie príčiny dopravných nehôd. Podľa očných lekárov si pritom viacerí vodiči nahovávajú, že ich videnie je bezchybné. „Mnohí môžu mať až o polovicu zhoršené videnie a stále si myslia, že vidia výborne. Väčšina očných diagnóz ale nemá v počiatočnom štádiu žiadne príznaky. Človek sa ľahko adaptuje na zhoršené videnie a slabnúci zrak si uvedomí, až keď je neskoro,“ upozorňuje očná lekárka a chirurgička z očnej kliniky NeoVízia, MUDr. Miriam Záhorcová. Podľa štatistík na našich cestách pribúdajú vodiči s niektorou z očných chýb. Starší šoféri trpia častejšie diagnózou sivého a zeleného zákalu, či vekom podmienenou degeneráciou makuly, čo negatívne ovplyvňuje ich riadiace schopnosti. V bezpečí nie sú ani mladí šoféri. „Na rozdiel od seniorov bývajú nedisci-

plinovaní. Možnosť dioptrickej chyby častejšie podceňujú a zľahčujú. Pacienti si myslia, že majú bezchybný zrak, na vyšetrení im však nameriame dioptrie do blízka, do diaľky či astigmatizmus. Kombinácia rýchlosti a zlého zraku je životu nebezpečná,“ dodáva očná expertka. Práve dioptrií do diaľky sa dá zbaviť bezbolestne, bezpečne a rýchlo vďaka femtosekundovému laseru. Šoférovať po zákroku, pri ktorom sa využije, je mož-

né už na druhý deň. V rámci každoročnej prevencie myslite aj na pravidelné očné prehliadky. K očnému by ste mali zájsť ideálne každý rok, minimálne však raz za dva roky. Dôležité je aj periférne videnie. Pomocou neho vnímame množstvo kľúčových momentov na ceste. Vďaka nemu zbadáme či nezbadáme cyklistu z bočnej cesty, chodca na prechode, či auto v spätnom zrkadle, ktoré sa valí obrovskou rýchlosťou. „Niektoré ochorenia periférne videnie ešte zhoršujú. Príkladom je zelený zákal, ktorého posledným štádiom je takzvané trubicové videnie. Skúste si z rúk urobiť trubicu a pozrite sa cez ňu. Uvidíte len to, čo je pred vami, vôbec nič čo je na boku, vpravo, vľavo, hore, dole v periférii,“ upozornila MUDr. Záhorcová z NeoVízie.

V 30-tych rokoch minulého storočia, kedy sa dá o Bratislave hovoriť stále ešte ako aj o nemeckom meste, o čom svedčila prítomnosť početnej nemeckej menšiny starých Prešpurákov, vydalo vydavateľstvo Samuela Steinerja útlu knižôčku Karola Benyovského „Mýticky starý Prešporok“. Nie je od veci si v tejto knižke po rokoch zalistovať a prerozprávať staré príbehy.

Domovníčka z Kapitulskej ulice

Na kludnej Kapitulskej ulici, na ktorej sa nachádza rad malých pekných kvetinami vyzdobených domov vyššieho cirkevného duchovenstva, sa nachádza aj jednoposchodový dom číslo sedem, s ktorým sa spája zaujímavá sága. Tá však vôbec nezapadá do rámca tohto váženého prostredia.

Z overených zdrojov je známe, že v strede predminulého storočia tu žila domovníčka menom Neunteufel. Bola to veľmi nekludná, nespokojná osoba, ktorá túžila stať sa za každú cenu bohatou osobou. Rozhodla sa pre strašný a bohapustý čin. Upísala diablovej svoj úbohú dušu za to, že sa náhle stane bohatou ženou. A nakoľko nekonečný vládca pekla má tiež rád svoje špásy, navrhol jej, aby si zadovážila hlinený hrniec, ktorý

sa dá kúpiť na trhovisku. S týmto sa vybrať na kalváriu, kde ho musí celou silou vymrštíť, ak sa jej to podarí, tak aby sa črepiny z neho zabodli do dreva na hlave zobrazujúceho nášho spasiteľa. Za to dostane svoj očakávaný poklad. Keď sa jej to však nepodarí, zoberie si ju diabol so sebou do pekla. Domovníčka s pocitom s akou ľahkosťou sa stane boháčka, urobila to čo jej zlý duch prikázal. Hrnec sa síce roztrieštil, no črepiny rinčiac popadali na kamennú zem kalvárie. Načo domovníčka u

pochytil obrovský strach nakoľko si uvedomila, že teraz si ju diabol v súlade s ich dohodou príde isto zobrať. Trasúc sa od strachu bežala domov na Kapitulskú ulicu do svojho domu. Tu sa od nemožnosti rovno položila do postele. S búchajúcim srdcom načúvala, a keď začula čo i len najslabší zvuk celá sa roztriasla lebo si uvedomila, že to môže byť samotný diabol, ktorý si ju prišiel zobrať. Druhého rána, keď vošli do jej izby našli ju ležať s rozbitou hlavou na zemi už mŕtvu ...

.... a hneď nato si v meste ľudia začali šuškať, že si ju predsa len prišiel zobrať diabol, tak ako boli dohodnutí.

Z nemčiny voľne prerozprával
Sven Šovčík

Slovenská filharmónia 73. koncertná sezóna 2021/2022, September 2021, 10., piatok, Stĺpová sieň Slovenskej filharmónie, 18.00 h

Koncert bez bariér
SLOVENSKÝ KOMORNÝ ORCHESTER
EWALD DANIEL
umelecký vedúci, husle

Wolfgang Amadeus Mozart
Hudobný žart, KV 522
Joseph Haydn
Symfónia fis mol Rozlúčková,
Hob. I:45

POKLADNICA SF
Reduta, Nám. E. Suchoňa 1, Bratislava
Otvorená v pracovných dňoch: Po 09:00 – 14:00 h, ut – pia 13:00 – 19:00 h
a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania
Zmena programu a interpretov vyhradená! www.filharmonia.sk

Vaše

rodinné rádio

www.radioviva.sk @radioviva.sk
BA 93.3 | 94.9 | 101.1 NR 101.0 TT

Najštylovejšia električka

Fiat 500e je možno tým elektromobilom, ktorý prelomí l'ady.

Keď v roku 2007 Taliani znovu ožili päťstovku, asi ani netušili, akú diery do sveta urobili. Hoci sa za tých takmer 15 rokov takmer nezmenila, dodnes sa predáva ako teplé rožky. Svet sa však mení a tak Fiat pristúpil k radi-

kálnej zmene päťstovky. Nie, našťastie nie dizajnovnej, ale technickej. Začnem tým, že hoci je karoséria na prvý pohľad iba faceliftovaná, v skutočnosti je od základov nová. Dĺžkou 3 632 mm prerastá súčasnú päťstovku o 86 mm a rázvorom osí náprav 2 322 mm o 22 mm, ale to najdôležitejšie je, že je postavená na celkom no-

vej platforme, ktorá umožňuje umiestniť akumulátor pod podlahou kabíny. A tým sa dostávam k najzásadnejšej zmene – nová päťstovka je elektrická. Akumulátor má kapacitu 23,8 alebo 42 kWh. My sme testovali model s väčším akumulátorom, ktorý dáva dojazd podľa WLTP 298 – 321 km, v mestských podmienkach

430 – 460 km. Ja som na jedno nabitie dokázal prejsť 285 – 320 km a priemerná spotreba na konci testu mi vyšla 12 kWh/100 km. Ani pôvodná 500-ka nie je lacné auto a predsa láme predajné rekordy. Elektrická 500-ka môže svojim dizajnom očariť a môže byť tým elektromobilom, za ktorý ľuďom nebude ľúto „vyhodit“ drahé peniaze.

Koniec jednej éry

Európska únia chce, aby sa od roku 2035 vyrábali iba elektromobily.

Tzv. klimatický balík, ktorý pripravila Európska komisia počíta s úplným zákazom áut so spaľovacími motorami vrátane hybridov a dokonca aj plug-in hybridov už od roku 2035, teda o 14 rokov. V spomínanom materiáli totiž euroúradníci definovali, že do roku 2030 musia automobilky znížiť svoju priemernú flotilovú tvorbu emisií CO₂ o 55 percent voči súčasnému stavu, teda roku 2021 a do spomínaného roku 2035 až o 100 %. To

je šialené. Budú o 14 rokov elektromobily také vyspelé, že dokážu splniť široké požiadavky rôznych zákazníkov? Bude sieť nabíjajúcich staníc pripravená na taký počet

elektromobilov? Bude vôbec dostatok elektrickej energie pre také kvantum elektromobilov? A bude sa elektrická energia vyrábať ekologicky, nebude konečná CO₂ stopa horšia ako by mali autá so spaľovacími motormi? Kde vezmeme také množstvo drahých kovov potrebných na výrobu akumulátorov? Aký bude mať vplyv zastavenie výroby spaľovacích motorov na zamestnanosť? Žiaľ zodpovední úradníci tieto a mnohé ďalšie otázky nechcú počuť a už vôbec nie hľadať odpovede.

Elektrický katapult

Audi e-tron GT nie je taký hocijaký elektromobil.

Každý detail na karosérii, počnúc prieduchmi v prednom nárazníku, cez bočné prahové lišty, až po difúzor v zadnom nárazníku a spoj-

ler na veku kufra, a ešte aj tvar diskov kolies sú funkčné. Všetko preto, aby auto bolo stabilné vo vysokých rýchlostiach a efektívne hospodárilo s energiou. Na pohon totiž slúžia dva elektromotory – jeden vpred, jeden vza-

du, so súhrnným výkonom 350 kW a krútiacim momentom 630 Nm. Zadný elektromotor je silnejší a svoju silu na kolesá prenáša cez dvojstupňovú prevodovku. To nebýva zvykom, elektromobily totiž zvyčajne pracujú

s jednostupňovou prevodovkou. Audi však chcelo z potenciálu motora vyťažiť čo najviac a pritom chcelo zachovať nízku spotrebu, resp. vysoký dojazd. Ten je podľa výrobcu 452 – 488 km a pri nabíjaní na rýchlonabíjačke s výkonom 270 kW vrátite do akumulátora za každých 5 minút 100 km dojazdu. Audi e-tron GT 60 quattro je pekné, rýchle, ekologické štvordverové kupé.

Dobrá kauf

Nissan Qashqai strieda generácie, u dilerov máte posledné kusy pôvodných modelov.

Aj po rokoch výroby vyzerá dobre a v modrej farbe, v akej ho vidíte pred sebou, obzvlášť dobre. V interiéri už cítite tie roky, no z istého uhla pohľadu je to výhoda. Mierim na to, že klimatizá-

cia a všetky dôležité a často používané funkcie sa ovládajú tlačidlami alebo otočnými ovládačmi, nie cez menu na dotykovom displeji. Dostupný je už iba s 1,33-litrovým preplňovaným benzínovým motorom. V spojení s manuálnou prevodovkou má 103 kW (140 k), so sedemstupňovou dvojspojkovou automatickou prevodovkou 116 kW (158 k). V oboch prípadoch má po-

háňané kolesá prednej nápravy. My sme testovali slabšiu verziu, aj tých 140 koníkov je však veľmi životaschopných a vie

byť aj úsporných, veď ako by ste hodnotili spotrebu 5,9 l/100 km. To je dokonca menej ako deklaruje výrobca – 6,3 až 6,7 l/100 km.

Novinky

Už čoskoro

Opel Astra v najnovšej generácii nadväzuje na nový štýl ostatných

noviniek. Bude tiež prvou Astrou s možnosťou elektrifikovaného pohonu. Nebudú chýbať ultratenké svetlomety IntelliLux LED ani celkom nové poňatie prístrojového panelu s dvoma širokouhlými displejmi a minimom fyzických ovládačov. Očakávajú sa karosérie typu hatchback a kombi, benzínové, dieselové motory aj plug-in hybridy.

Volkswagen Taigo

Pôvodom prichádza z Brazílie a je štyľovejším súrodencom modelu T-Cross, má totiž zadnú časť, ktorá pripomína kupé, no pre Európske trhy dostal mierne upravený dizajn, kvalitnejšie materiály, európske motory, vyššiu výbavu, napríklad LED svetlá v základe, ale najmä európske bezpečnostné a asistenčné technológie. Základ tvorí trojvalec 1,0 TSI so 70 kW, vrchol za- sa štvorvalec 1,5 TSI so 110 kW.

Jeep Grand Cherokee 4xe

Grand Cherokee sa za ostatné 3 desaťročia stal legendou medzi off-roadmi, resp. SUV. Svet sa však mení a tak nadišiel čas na zásadnú zmenu aj pre tento model – v budúcom roku obohatí ponuku plug-in hybridná verzia s označením 4xe. Bude tak ďalším modelom, ktorý navedie značku Jeep na víziu „Nulové emisie, 100 % slobody“.

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

automagazin.sk

youtube | Auto magazín

facebook | automagazin.sk

instagram | automagazin.sk

**auto
magazín**

Mademoiselle
de *M*argaux

L'inspiration chocolat

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

